

Я75
24

Нам улууһун МЕЛОДИСТЛАРА

Нам
2004 жыл

"ТУЛЛУК ХААРА" мелодистар тцмсцлэрэ

Валерий ЕГОРОВ

**Үам удууһун
Мелодистара**

(I түүмэх)

Нам с. 2004

Я – 75
Н – 24

*Нотатын компьютерга суруйдулар:
В.В.Егоров, В.В. Староватов*

Хомуйан онордо: В.Е. Егоров
Редактор: Е.А. Кутукова
Литературнай редактор: В.Н. Рыкунова
Компьютернай верстка: В.В. Егоров, В.В. Староватов

Нам улууһун мелодистара: Нам с. Саха Республиката. В. Егоров хомуйан оноруута. 2004 – 56 с.

Күндү аҕааччы, Нам улууһун "Туллук хаара" мелодистар түмсүүлэрэ төрүттэммитэ 25 сылыгар аналлаах ырыанныкка Энциэли хочотуттан төрүттээх-уустаах композитордар, самодеятельнай композитордар, мелодистар ырыалара, олохторун кылгас кэпсээнэ киирдилэр.

Ырыаннык оскуола оболоругар, учууталларыгар, бары сахалыы ырыаны сөбүлээччилэргэ туһалаах буолуоҕа.

Мелодисты Намского улуса: с. Намцы. Республика Саха (Якутия). В. Егоров. 2004 – 56 с.

В сборник собраны песни и краткое описание жизни композиторов и мелодистов Намского улуса к 25-летию объединения мелодистов "Туллук хаара".

Песенник назначен для широкого круга читателей, школьников, любителей якутских песен.

ISBN 5-85156-055-X

Аан тыл.

Уруккуттан билинггэ диэри саха музыкальной искусствотун төрүтүнэн уонна тирэбинэн саха мелодистарын айымньылары буолаллар.

Кинилэри норуоттан тахсыбыт, кини олобунан олорор, бииргэ санаарбаһар, бииргэ үөрэр-көтөр дьоннор диэн сөпкө эппиттэр. Кырдыга даһаны, мелодистар поэттар хомоҕой, үрүн көмүс тыллардаах хоһоонноругар кыһыл көмүс дорҕооннорунан тупсаран, күүһүрдэн, изиэр-куойар аналы биэрэннэр, ылбабай ырыа онорон, төрөөбүт норуоттарыгар бэлэхтиллэр. Онон мелодистар диэн тыл дириг ис хоһоонноох.

Нам улууһугар "Тулук хаара" мелодистар общественной түмсүүлэрэ 1978 с. республикаҕа биир бастакынан тэрillэн үлэтин саҕалаабыта. 1978 с. Намга бастакы мелодистар республиканскай семинардара буолбута.

Бүлүү бөлөх, итин энэр улууустарыттан барыта 100-н тахса мелодист мустан, 3 күн устата семинар буолбута. Композитордар В. Кац, З.К. Степанов, В. Ксенофонтов, хормейстер Ф.А. Баишева теоретическай-практическай занятиелары ыыппыттар. Биһиги улуустан мелодистар И.А. Бубякин, А.Ф. Шестаков, И.А. Христофоров, С.Н. Кудрина, М.Н. Елисеева, И.П. Решетников, И.А. Парников, Е.И. Колмогоров, Т.В. Сивцев, Е.Г. Сысолятин, Г.Г. Слепцов, Г.Д. Новгородов, А.Г. Дунаев кыттыны ылбыттар. Биһиги, поэзиятыгар сүгүрүйэр киһибит, поэт, биир дойдулаахпыт Н.М. Рыкунов түмсүүгэ "Тулук хаара" диэн аат биэрэн, сүрэхтээн турар. Поэттар "Отуу уота", мелодистар "Тулук хаара" түмсүүлэрэ бэйэ-бэйэлэрин ситэрсэн үлэли-хамсыы, айа-тута сылдьаллар.

1993 с. "Саха мелодистара" диэн I-кы антология кинигэбэ Нам улууһуттан композитор В.А. Зырянов, И.А. Бубякин, Г.Д. Новгородов, Е.Г. Сысолятин, А.Ф. Шестаков, С.Н. Кудрина, В.С. Татаринов, Г.Г. Слепцов, А.Г. Дунаев кирибиттэрэ.

2001 с. тахсыбыт "Саха сириг мелодистара" 2-с кинигэбэ: И.А. Христофоров, М.Н. Елисеева, Е.А. Кутукова, Т.Т. Эверстов, В.Е. Егоров, А.М. Шадрин, А.Т. Замятин, Т.П. Кирилина, А.П. Меркулов, Г.А. Дунаев кирибиттэрэ.

Онтон биирдиилээн мелодистартан А.Г. Дунаев, В.Е. Егоров, Х.Д. Макарова кинигэ таһаартардылар.

Нэһиликтэринэн айар талааннаахтар түмсүүлэрэ үлэлиир, ол курдук Үөдэйгэ "Сыккыс" литературнай-музыкальной түмсүү (салайааччы В. Баишев, В. Константинов) 2003 с. 15 сыллаах юбилейдарыгар улуус мелодистарын ырыаларыгар конкурс тэрийэн ыыттылар. I Хомустаах "Төлөн"(сал.Т. Соловьева), Хамаҕаттаҕа "Иэйи" (сал. Н. Макарова), Аппааныга (сал. Н. Охлопкова), Бөтүгүнэ, Модукка "Ачыгыг Ары" (сал. Е. Лукинова), Хатырыкка (А. Татаринов) уонна Таастаахха түмсүүлэр үлэлиилэр. Нэһиликтэргэ, айар талааннаахтарыгар айар кизэлэри тэрийээччи дьонунан культура үлэһиттэрэ буолаллар. Ол курдук, Бөтүгүнэ мелодистар Т.П. Кирилина, Х.Д. Макарова, Намга М.Н. Елисеева, А.Т. Замятин, А.И. Татаринов, С.З. Бурнашева, айар кизэлэрэ тэрээһиннээхтик бардылар, элбэх киһи сылдьан, көрөн-истэн астынан тарҕастылар.

1999 с. Нам улууһун 200 с. юбилейыгар Нам туһунан ырыа айарга конкурс биллэриллибитэ. Бу ырыа конкурсугар А.Т. Замятин Ю. Потапов хоһоонугар суруйбут "Кыыс кэрэ – Нам сирэ" диэн ырыата гран-при кыайыылаабынан буолбута, онтон В.Е. Егоров "Энсиэлибэр кэлиим" диэн ырыата I-кы миэстэни ылбыта. Бу икки ырыаны дьон-сэргэ сөбүлээн ылыыр, уостан түспэт ырыалара буолла. Мелодист В.Е. Егоров быйыл төрдүс сылын "Энсиэли оҕолоро ылыылар" диэн оскуолаҕа кириэн иннинээҕи саастаах оҕолорго, оскуола оҕолоругар ырыа конкурсун тэрийэн ыттар, сылын аайы кыттар оҕо ахсаана элбээн 200-бэ тийэ оҕо кыттар буолла. Оҕолорго аналлаах ырыаны айарга улахан болҕомто уурулар, биһиги улуустан С.Н. Кудрина, Л.Н. Зырянова, Г.Г. Слепцов, Н.А. Слепцова, М.Н. Елисеева, В.Е. Егоров, Т.М. Дьяконова дьарыктаналлар.

Кэнники кэмгэ элбэх эдэр талааннар тахсан иһэллэрэ киһини үөрдэр, ол курдук Мария Нератова, Лена Баишева (Никольскай), Степанида Бурнашева, Феня Аргунова, Михаил Макаров (Хамаҕатта), Атласова Любовь (Таастаах), Охлопков Петр (Кыһыл-Дэриэбинэ), Жирков Ньургун, Дунаев Григорий, кэргэниги Новгородовтар (Хамаҕатта), Афанасий Татаринов (Хатырык) уо. д.а. буолаллар. Инникитин ырыаны, хоһоону олохторугар аргыс онгостон бар дьонноругар сүрэҕи сүүйэр, дууһаны долгутар ырыалары аймахтара диэн эрэнэбит.

Юбилейбытын көрсө улахан үөрүүбүт диэн Нам улууһун мелодистарын кинигэтэ тахсыбыта буолар. Манна барыта 40-н тахса мелодист ырыата киридэ, ол гынан баран сорох автордар ситэри матырыяаллары биэрбэккэ, кирибэккэ хаалбыт буолуохтарын сөп. Бу кинигэ тахсытыгар улаханньк көмөлөспүт энтузиаст киһибитигэр, кинигэни танан онорбут мелодистка В.Е.Егоровка, музыкальной редакторбытыгар композитор В.А. Зыряновка, культура управлениетын начальнигар Кирилин А.В. махталбытын тиэрдэбит.

Е. Кутукова самодетельнай композитор, "Тулук хаара" түмсүү 1992 с. салайааччыта, ССРС культуратын туйгуна, хормейстер.

ЗАХАР ПОРФИРЬЕВИЧ ВИНОКУРОВ

Саха биир биллэр мелодист-композитора Захар Порфирьевич Винокуров 1922 сыл кулун тутар 12 күнүгэр Нам оройуонун Хатын Арыы нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

1931 с. Захар Хатын-Арыы нэһилиэгэр уруккута Кыһыл Дэриэбинэтээби 2 кылаастаах начальнай оскуолаҕа үөрэнэ кирибитэ.

1933 сылтан Намна кириэн үөрэммитэ.

Сэттиһи бүтэрэн баран, 1938 с. Якутскайдаағы педагогической училищеҕа кириэн үөрэммитэ.

1941 с. Аҕа дойду улуу сэригэ силлиэрэ дьылыгар, училищени бүтэрэн баран, Захар Винокуров төрөөбүт оройуонун Хатырык 7 кылаастаах оскуолатыгар история учууталынан үлэлиир.

1943 с. Намнаағы райкомол 2-с секретарынан быбардаммыта. Орто оскуола оркестрын тэрийбитэ, оройуоннаағы кулуупка бэйэтэ баҕа өртүнэн хору, үнкүүнү салайара уонна баянистыыра.

1944 с. Саха театрыгар оркестр артиһынан ылбыттара. Ити сылга Чайковской аатынан Москватаағы государственной консерватория иһинэн национальной студия дирижерской хоровой факультетыгар үөрэнэ барар.

Захар Винокуров 1947 с. доруобуйата мөлтөөн дойдутугар төннөн кэлбитэ. Саха театрыгар музыкальной чаас сәбиэдиссәйинэн итиэннэ Якутскайдаағы педучилищеҕа музыка, ырыа учууталынан үлэлээбитэ.

Оччотоогу үөрэх министрэ С. Скульской, оҕолорго аналлаах сахалыы ырыалар суохтарын учуоттаан, Захар Винокуров оҕо ырыаларын айарыгар көбүлээбитэ. Саха поэттара Абаһыныскай, Чабылбан тылларыгар 18 ырыаны суруйбута. Ол ырыалар оҕо садтарыгар, оскуолаларга, нууччалыы, сахалыы тылларынан бэркэ кэрэхсэнэн күн күн бүгүнүгэр диэри ыллана сылдьаллар.

1951 с. Захар Винокуров ырыаһыт, композитор аатын ылан талаана, дьобура сайдан барбыта. Кини айбыт ырыалара радионан бэриллэн, хаһыакка бэчээттэнэн, театрдарга, кулууптарга ылланан, нуруокка түргэнник тарбаммыта. Ол курдук: "Юбилей ырыата", "Долгунча" у.д.а. ырыалара.

Музыкальной искусство сайдытыгар үтүөлэрин сыаналаан Захар Винокуров аата 1962 с. Нам оройуонун музыкальной оскуолатыгар инэриллибитэ. 1991 с. төрөөбүт нэһилиэгэр Аппааныга музыкальной оскуола аһыллыбыта. Музыка кэрэ эйгэтигэр иппит-уһуйбут үөрэнээччилэрэ республика араас мунуктарыгар үлэлииллэр.

Хоптолор

Л. Попов тыл.
З. Винокуров мел.

Ыксалбакка.

Музыкальная запись песни "Хоптолор" (Хоптолор кылбаңны дайдылар). Музыка записана в нотном стане с четырьмя строками. Под нотами приведены якутские слова: Чуум-пур-бут муо-ри-ва муу-иус-тан, хоп-то-лор кыл-баң-ны дай-ды-лар, Мин са-наам, сү-рэ-вим тар-дмс-та, тө-рөө-бүт хо-ту-гу дой-ду-бар.

*Чуумпурбут муораҕа муньустан
Хоптолор кылбаңны дайдылар.
Мин санаам, сүрүгүм тардыста
Төрөөбүт Хотугу дойдубар.*

*Онно хаар кыыдамнаан эрдэгэ,
Күөллэргэ күдэрик түстэгэ,
Онно тыал кууһуран эрдэгэ,
Киэң Лена мууһунан күллэгэ.*

*Агынным хаан-уруу дьоннорбун,
Көлүө күөллэрдээх тыаларбын,
Түптэлэс тымныыга тыынарбын,
Төгүрүк алааспар сылдьарбын.*

ВАСИЛИЙ АЛЕКСЕЕВИЧ ЗЫРЯНОВ

Василий Алексеевич Зырянов.

1936 с. сэтнннн 6 күнүгэр Нам оройуонугар I Хомустаах нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

1954 с. Дьокуускайдаабы музыкальнай-художественнай училище баян кылааһын I-кы курсун бүтэрбитэ, 1959 с. Дьокуускайдаабы музыкальнай училище теоретическай-композиторскай салаатыгар Г.Григорян кылааһыгар үөрэнэ кирибитэ. 3-с курсу бүтэрбитин кэннэ Г.Григорян өлөн салгыы үөрэмэтэбэ.

1956 с. "Уһугун, доворуом, уһугун" диэн И.Гоголев хоһоонугар бастакы ырыатын айбыта. 1958 сылтан сабалаан саха, эбээн, о.д.а. омуктар народнай ырыаларын хомуйуунан, суруйуунан дьарыктаммыта, ол иһигэр РСФСР культуратын үтүөлээх улэһитэ, саха АССР

исскуствотын утүөлээх деятелэ, норуот ырыаһыта С.А.Зверев 30-ча ырыатын устубута. Мелодистар, самодеятельнай композитордар 40-ча ырыаларын тупсарбыта. Х.Максимов, Г.Никифоров, И.Слепцов, Т.Семенов, А.Чахов, Н.Бойлохов, В.Никаноронов, о.д.а. бири куоласка суруллубут хастыы да ырыаларын 2-4 куоластаан, баянна, биитэр фортепианоҕа добуһуолун суруйбута. В.Зырянов ырыалары айар эрэ буолбатах, оркестрдарга анаан улахан формалаах музыканы айар дьобурдаах самодеятельнай композитор. Үгүс музыкальнай айымньылара республика хаһыаттарыгар, журналларга, хомурунньуктарга тахсыбыттара, культура министерствотын уонна радио, телевидение музыкальнай фондатыгар ылыллыбыттара.

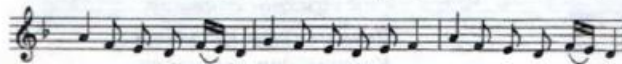
Барыта ананар

Кордөөхтүк

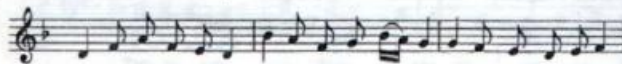
С.Ильин тыл.
В.Зырянов мел.

Үө-рөххө дьу-луурбут, ү-лэ-дэ дьо-вур-бут-ба-ры-та а-на-нар

бай, кө-нүл дой-ду-бар, ба-ры-та а-на-нар бай, кө-нүл дой-ду-бар.

И-ли-бит сы-лаа-һа, са-наа-быт ы-раа-һа ба-ры-та а-на-нар

бай, кө-нүл дой-ду-бар. Ва-ры-та а-на-нар бай, кө-нүл дой-ду-бар.

Үөрэххэ дьулуурбут,

Үлэгэ дьоҕурбут-

Барыта ананар

Баай, көңүл дойдубар.

} 2 төгүл

Илибит сылааһа,

Санаабыт ырааһа-

Барыта ананар

Баай, көңүл дойдубар.

} 2 төгүл

Ырыабыт кэрэтэ,

Ырабыт үтүөтэ-

Барыта ананар

Баай, көңүл дойдубар.

} 2 төгүл

Сүрэхпит тэбиитэ,

Дууһабыт иэйиит-

Барыта ананар

Баай, көңүл дойдубар.

} 2 төгүл

АФНАСИЙ ФЕДОРОВИЧ ШЕСТАКОВ

1925 с. олонньу 27 к. Нам оройуонугар Бөтүн нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

1941-45 сс. Аҕа дойдуну көмүскүүр улуу сэрии кыттыылааҕа. 1943 с. ынырыллан Забайкальской фронт 36-с армиятын 210 стрелковой дивизиятын, строевой полкатын рядовойа.

1946 с. Намнаабы военкомат үлэһитэ. Кэлин пенсияҕа барыар диэри Е.Ярославской аатынан история уонна культура музейдарын республикатаабы холбоһугун Намнаабы филиалыгар сэбиэдиссэйдэбитэ.

1957 с. республикатаабы I фестивалыга "Нам сирэ" диэн С.Эльскай тылларыгар бастакы ырыатын айбыта. Корреспондент быһыытынан республика, оройуон хаһыаттарыгар культурнай-

сырдатар үлэ араас көрүннэрин сырдаппыта. Репертуарнай хомуурунньуктары, брошюралары, очеркалары таһаартаабыта.

6 бойбуой медаллар, "Бочуот Знага" орден (1968 с.), "В.И.Ленин 100 сааһа туолуутугар килбиэннээх үлэтин иһин" медаль (1970 с.) "ССРС культуратын туйгуна" знак кавалердара, Саха АССР культуратын (1965 с.), РСФСР культуратын (1972 с.) үтүөлээх үлэһитэ. 1978 с. самодеятельнай композитор. 1985 с. Нам оройуонун "Бочуоттаах гражданина". Ырыалара: "Доворбор", "Оһуохай", "Охсооччу доботторбор", "Саха вальса", "Көр-бу, көр-бу үчүгэйиэн", "Мелодистка", "Үөрэ-көтө туойабын, дьизэрэнкэй", "Дьиибэргизем иһин, дьиктиргизем иһин" (барыта А.Шестаков), "Нам сирэ" (С.Эльскай).

Доворбор

А. Шестаков тыл. уонна мел.

Вальс тизмэлтэ.

Түү- лэй түү- нү сир- да- тар

Су- лус- та- рым са- на- тан,

Хос ырыата.

Кун- дү сә- гә- рим, тап- тыр до- во- рум

ис- тий то- йук- пун

Бүтүүтэ

ис- тий то- йук- пун.

Түүлэй түүнү сырдатар
Сулустары санатар,
Мичилийэр мичэриң
Эймэниэр сүрэхпин.

Хос ырыата:
Күндү сэгэрим, таптыыр
догорум,
Истиий тойукпун.

Нуоғалдьыйар мөссөнүң
Сир симэгин санатар,
Дьизэрэһитэр куолаһың
Күөрэгэйдии чугдаарар.

Хос ырыат.

Олох мэхэйдэриттэн
Уостуо суоға тапталбыт,
Сылайары билбэккэ
Мэлдьи миигин арыаллыаң.

Хос ырыат

Үчүгэйиэн, көмүһөм
Үөрэ-көтө сылдыарбыт,
Эйигиниһин мэлдьи биһргэ
Кэскилбитин айарбыт.

ГРИГОРИЙ ДМИТРИЕВИЧ НОВГОРОДОВ

Григорий Дмитриевич Новгородов 1940 с. алтынны 22 к. Нам оройуонун киинигэр төрөөбүтэ. 1963с. Дьокуускайдаагы педагогической училище музыкальной салаатын бүтэрбитэ. 1961с. саҕалаан Дьокуускай к., Нам сэлиэнньэтин (1963с.), Баатаҕай-Алыыта (1972-78) оскуолаларыгар ырыа уонна музыка, Намна (1967-71сс.), Баатаҕай-Алыыта (1973-78) оҕо музыкальной оскуолаларыгар, Нам педучилищетыгар (1964-67сс.) музыка учууталынан, детсадтарга, Дьокуускай к. пионердар дыбарыастарыгар музыканынан үлэлээбитэ. Олобун балаһанньатынан 1971-72 сс. Орел куорат 21 №-дээх оскуолатыгар ырыа уонна музыка уроктарын үөрэппитэ. 1973 с.

Саккырырдаагы оҕо музыкальной оскуолатын, народной театры тэрийэн үлэлээбитэ. 1976 с. "Верхоянье" диэн үөрэнээччилэр агитбригадаларын тэрийбитэ. 1957 с. "Чыычаах оҕото" (С.Тимофеев), "Күөрэгэй" (А.Абаҕыныныскай) диэн бастакы ырыаларын айбыта. Салайбыт уус-уран коллективтара оройуон, зона, республика фестивалларыгар, көрүүлэригэр дипломаннар, тус бэйэтэ 2-с фестивалга Л.Бетховен "К Элизе" айымньытын пианиноҕа оонньоон лауреат буолбута. 1977 с. ССРС композитордарын Союһа тэрийбит "Камертон" диэн музыкальной кулуубугар кыттыыны ылбыта. Биллиилэх композитордары-Г.Литинскэйдиин, Р.Роомнуун, Т.Смирновалыын, Э.Колмановскайдыын, Н.Богословскайдыын, А.Новиковтыын, А.Пахмутовалыын, Д.Кабалевскайдыын, Д.Салиман-Владимировтыын, А.Хачатурянныйн сирэй көрсөн кэпсэппит, кэлин суругунан сибээстэспит.

Тапталым таайыыта.

Иэйилээхтик.

Г.Новгородов мел.
С. Овчинников тыл.

Кы- та- лым-тым кми- та- йаи, ды-эрэ-кэй-дээн аа- хар- гын,
ор- гуу-й үө- нээ ты-нам- мын уо-ран кө- рө хал- ла- бын.

Хос ырыата.

Тап- та- лым тал- йым- та су- ра- ым та- бии- та
1. 2.

сэ- гэ- рээм эн э- бик- кин, II-күн.

Кыталыкты кынтайан
Дьэрэҕкэйдээн ааһаргын
Оргууй үөһэ тыынаммын,
Уоран көрө хаалабын

Хос ырыата:
Тапталым таайыыта,
Сүрэҕим тэбиитэ
Сэгэриэм эн эбиккин

Налыы Намым сизэ
Нарын-намчы нугунуом
Мичилийэ сандааран
Түүлбэр мэлдьи киирэгин

Хос ырыата.

Сибэккилии тэтэркэй
Сэмэй килбик бэйэкэн
Сэгэртэйим сэрэйиий
Сүрэх иэйэр ырыатын

Хос ырыата.

ИВАН АФАНАСЬЕВИЧ БУБЯКИН

Иван Афанасьевич Бубякин 1932 с. ыам ыйын 29 к. Уус-Алдан оройуонун Өнөр нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

1958 с. Дьокуускайдаагы музыкальной-художественнай училище дирижерскай-хоровой салаатын РСФСР уонна Саха АССР үтүөлээх артистката Ф.Баишева кылааһыгар үөрэнэн бүтэрбитэ. Намнаагы уонна Чурапчытаагы культура дьэилэригэр уус-уран салайааччынан, Намнаагы ово музыкальной оскуолатын (1960 с.) аһан директорынан, онтон учууталынан үлэлиир. 1968-70 сс. Абый оройуонугар ырыа учуутала, табаһыттарга АКБ методиһа.

Учуутал, салайааччы, ырыаһыт И.Бубякин 1978 с. Нам оройуонун мелодистарын түмсүүтүн тэрийбитэ уонна салайбыта. Республикатаагы

композитордар союзтарын кытта шефтэһини олохтообута.

1957 с. Н.Бойлоховтуун ``Ыччат ыллыр`` диэн саха мелодистарын ырыаларын комуурунньугун таһаартарбыта.

Бастакы ырыаларын 1957 с. И.Гоголев ``Комсомолга``, Д.Дыдаев ``Ааныскам``, ``Тапталлаабым баарына``, А.Бродников ``Айхалланнын үлэ``, ``Маарыйа`` диэн хоһоонноругар айбыта. ``Отуу уота`` литературнай түмсүү чилиэнэ.

Үгүс ырыалара норуот айымньытын научнай-методическай киинин музыкальной фондатыгар бааллар.

``ССРС культуратын туйгуна`` (1987 с.), самодетельнай композитор (1978 с.). Композитордар союзтарын, Культура Министерствотын Бочуотунай грамоталарынан наһараадаламмыта.

Айымньылара: ``Лена өрүс`` - фортепианоҕа аналлаах пьеса, ``Отонньуттар үнкүүлэрэ`` - үнкүү музыката.

Ырыалара: ``Тапталлаабым баарына``, ``Айхалланнын үлэ`` (А.Бродников), ``Максим Аммосовка`` (С.Эльскай), ``Үлэ`` (М.Тимофеев), ``Чабылхай Максиммыт`` (Г.Прядезников), ``Нам сирэ`` (В.Майскай), ``Суох, кэбис тапталым`` (П.Тобуруокап), ``Уол ырыата`` (С.Ильин).

Нам - таптал биһигэ.

Холкутук.

В.Майскай тыл.
И.Бубякин мел.

Кы- лэ-лэ-ли са- ыр-га тү- лүү- тө
э- дэр-кыс са- гэр-ин күү- тө- ро
а - лыт- таах ол- кун- ду
мү- нүү- тө ол су- рах кыс- тө- лы
тү- мө - ра, тү- мө - ра

*Киһээңи саһарга түһүүтэ
Эдэр кыыс сэгэрин күүтэрэ
Алыптаах ол күндү мүнүүтэ
Ол сүрэх кистэлин түмэрэ.*

*Эдэркээн сүрэхпит иэйиитэ
Ол кэрэ түгэңгэ кирибитэ,
Килбиктик уураһар имэңи
Билбиктит ол киһэ эһиги.*

*Эңиэли эбэттэн сағалаан
Эһиги тапталгыт тылынна,
Айылғам барахсан аан бастаан
Үүт туман хонноғор кыбынна.*

ИЛЪЯ ЛЬВОВИЧ ХРИСТОФОРОВ

Илья Львович Христофоров 1939 с. атырдах
ыйын 25 күнүгэр Ханалас улуунун Кытыл-
Дьура нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Дьокуускайдаабы
культурнай-сырдатар училище иһинэн биирдии
сыллаах баянистар курстарын 1957 с. бүтэрбитэ.
Ити сылтан Нам культуратын дьиэтигэр
баяниһынан үлэлээн барбыта. Кэлин дабаны
итиннэ баяниһынан, суоппарынан о.д.а.
үлэлэртэн толлубакка үлэлиир дьулурҕа киһи
этэ.

Баянист киһи ырыа алыбар ылларан бэйэтэ
мелодия айан барбыта. 1970 с. "Индокитайтан
киэр буолун!" диэн С.Овчинников тылларыгар
бастакы ырыатын айбыта. 1965 с. Саха сири
ыччаттарын III фестивалын лауреата. 1967 с.
Иркутскайга баянна оонньоон үрдүктүк
биһирэммитэ. Ити сыл Москваҕа Съезтэр

Кремллээби дыбарыастарыгар кыттан дипломант аатын ылбыта.

Кини 1992 с. өлбүтэ.

Ырыалара: "Индокитайтан киэр буолун!" - С.Овчинников, "Табаһыт ырыата" -
В.Сивцев, "Сааскы түүн" - К.Урастырап, "Сааскы саналар" - автор тыллара.

Сааскы түүн барахсан

Вальс тизмэстэниэн
К. Урастырап тыл.
И. Христофоров мел.

Кы-һым-кыт кы-ры-та кыай-та-рап кыай-дан-на,
Э-һээ-кэй и-ры-та э-һээ-рэн тар-һан-на, Саас-
Хос ырыата.
кы түүн ба-рах-сан дьай-ра-ра сыр-дан-та, и-
лэн-тэн күн тах-сан кы-тыас-тан кыл-баар-да.

*Кыһыммыт кырыата
Кыайтаран кыйданна,
Эһиэкэй ырыата
Эңээрэн тарҕанна.*

*Хос ырыата:
Сааскы түүн барахсан
Дьайҕара сырдаата,
Илинтэн күн тахсан
Кытыастан кылбаарда.*

*Уол кыһы атааран
Хаамыта батаарда,
Элиэнэ айгыраан
Урсуну унаарда.*

Хос ырыата.

*Муңутуур күөх мураан
Буруонан тунаарда,
Кэгэ кыыл сатараан
Кэрэтик чугдаарда.*

Хос ырыата.

*Күөх унаар сибэкки
Күн диэки күөгөйдө,
Көрүлүүм диэбиттши
Күөрэгэй күөгөйдө.*

ЕГОР ГАВРИЛЬЕВИЧ СЫСОЛЯТИН

Егор Гаврильевич Сысолятин 1929 с. балаан ыйын 15к. Нам оройуонугар Аппааныга Хатын-Арыы нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1949 с. диэри Нам оскуолатыгар үөрэммитэ. Композитор З.П.Винокуров струннай оркестрын куруһуогар үөрэммитэ, концертарга оонһууллара. 1949-53 сс. Ленинградка Герцен аатынан педагогической институтка үөрэнэ сылдьан ырыа уонна музыка учууталларын 2 сыллаах факультетын бүтэрбитэ. Онно үөрэнэ сылдьан народнай оркестрга оонһуура. 1953 с. Нам оройуонун оскуолаларыгар, СПТУ-га, билигин Модут оскуолатыгар үлэлиир. 1957 с. Иван Гоголев тылларыгар "Маньыһыт кыыс ырыата" диэн бастакы мелодията "Эдэр коммунист" хаһыакка тахсыбыта. Республика

3 фестивалларын дипломана, 1978 с. Нам оройуонун "Туллук хаара" диэн мелодистар айар түмсүүлэрин чилиэнэ, Ассоциациятын чилиэнэ. "Ленин суола", "Эдэр коммунист" хаһыаттарга, республика репертуарнай лииһигэр бэчээттэммиттэрэ. Билигин 30-тан тахса ырыалардаах. "Кырымпа" диэн мелодистар уонна суруйааччылар Модуттаабы түмсүүлэрин салайар уонна концертары, гастроллары тэрийэр. Ырыалара: "Нам уола" (Е.Сысолятин), "Кыыс оҥо кэрэтэ" (В.Майскай), "Кэрэ дойдум, Модутум" (Е.Сысолятин), "Сахам сирэ" (И.Алексеев), "Мичээрий" (Н.Дьяконов), "Суоппар ырыата" (И.Гоголев), "Дьүкээбил" (Н.Дьяконов), "Дорообо, күөрэгэй" (И.Эртюков), "Ньургунунна үргүү тахсыах" (Н.Босиков).

Дорообо, күөрэгэй.

Үөрө-көтө

И.Эртюков тыл.
Е.Сысолятин тыл.

До- роо- бо, до- роо- бо күе- ра- гэй
до- ро- рум, чмы- ча- бым күе- ра- гэй.
Ды-ры- лат, ды- ру- лат, ды- ри- ний,
дык- ти- лээх м- рма- бым дыо- ра- нит.
Дорообо, дорообо күөрэгэй,
Доҕорум, чыычаагым күөрэгэй,
Дырылаа, дьурулаа дьуриһий,
Дыктилээх ырыагын дьизэрэһит.

Дорообо, дорообо күөрэгэй,
Доҕорум, чыычаагым күөрэгэй,
Дырылаа, дьурулаа дьуриһий,
Дыктилээх ырыагын дьизэрэһит.

Дорообо, дорообо күөрэгэй,
Доҕорум, чыычаагым күөрэгэй,
Эн эмиз алааскын ахтаңын
Эргиллэн кэлэгин, күөрэгэй.

Дорообо, дорообо күөрэгэй,
Доҕорум, чыычаагым күөрэгэй,
Уруйдаан, айхаллаан дьуруһуй
Чэлгийэр бу Саха кырайын.

ИВАН ПЕТРОВИЧ РЕШЕТНИКОВ

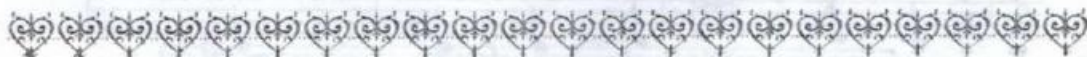
Иван Петрович кулун тутар 8 күнүгэр 1927 с. Куһаҕан-Ыал нэһилиэгэр Куонда Кириэскэ төрөөбүтэ. 1943 с. 6 кылааны бүтэрэн баран колхозка араас үлэбэ үлэлээбитэ. 1947 с. Дьокуускайдаагы механизация оскуолатыгар үөрэммитэ.

Бастаан балалайкаба, гармошкаба, баянна, оттон аккардионна оонньуу үөрэммитэ. Саха сириҥ бастакы композитора Захар Порфирьевич Винокуров, Афанасий Егорович Иванов айылбаттан бэриллбит талаанын музыканы кытта холбууругар дьонуннаахтык сабыдыаллаабыттара. Хатын-Арыы онтон да атын нэһилиэктэр, Нам сэлиэнньэтэ, Дьокуускай куорат олохтоохторо Иван Петрович концертарга оонньуурун кэрэхсээн

истэллэрэ. 1952-54 сс. Дьокуускай куоракка уус-уран самодеятельность республикатаагы көрүүтүн дипломана буолбута. Нэһилиэгин быраанынньыктаагы биэчэрэ, концерта кинитэ суох барбат этэ.

Олобун устата кулууп самодеятельноһун салайсан, хору, биирдиилээн ырыаһыттары байаанна, аккордионна добуһуоллаан төһөлөөх агитбиригээдэбэ сылдьан дьон-сэргэ сынньаланын тэрийбитэ буолуой.

Иван Петрович Семен Эльскэй хоһоонугар хас да ырыа мелодиятын айбыта: "Добоччугуом, диэтэргин", "Ырыа", "Көт, күөрэй эйэ-дьол холоуба", "Хайабытын талабын". Кини общественной үлэлэрин иһин ылбыт грамоталарын, дипломнарын ааҕан сиппэккин.

Ырыа

Тиэтэйбэккэ нарылымк

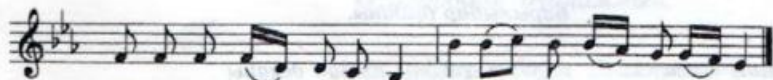
С.Эльскэй тыл.
И.Решетников мел.

Се- ми- лет- ка үү- нүү- тэ си- тэн-хо- тон та- ыс-та

күн- ду туо- раах ас- та- ра кө- мү- һү- нэн дуй- дан-на,

күө- гэл- ды- ыа хамсаа- та, кү- нү көр- сө дол- гуй- да

Семилетка үүнүүтэ
Ситэн-хотон тагыста,
Күндү туораах астар
Көмүһүнэн дуйданна,
Күөгэлдьийэ хамсаата,
Күнү көрсө долгуйда.

Быстарыахха үчүгэй,
Буспут бурдук дэлэгэй.
Комбайммыт үлэтэ
Ырыа курдук ыргийэр,
Хайа-үйэ халаачык
Астаммыта талбатык.

Арыы-сүөгэй, алаады
Тардылынна күн аайы.
Колхозтаахха үчүгэй,
Харчы, ас-үөл дэлэгэй.
Семилетка үүнүүтэ
Ситэн-хотон тагыста.

ТАРАС ВАСИЛЬЕВИЧ СИВЦЕВ.

Тарас Васильевич Сивцев 1927 с. кулун тутар 27 күнүгэр Хатын-Ары нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Абыс кылаастаах оскуоланы бүтэрбитэ. Эдэр сылдьан бухгалтердар куурустарыгар үөрэммитэ. Карл-Маркс аатынан колхозка суотчутунан, салгыы Хатын-Ары нэһилиэгин исполкомугар бухгалтерынан үлэлээбитэ.

Бастакы ырыатын 1989 сыллаахха Таллан Бүрэ 80 сааһын туолуутугар суруйбута. Билигин барыта 20-чэ ырыалаах. Ырыалара: Т. Бүрэ "Борук сорукка", "Устугас", Иван Арбита "Күөрэгэй", "Сурук", Т.Сивцев "Үйэлэр, эһиги баар буолангыт", "Үйэлэр тухары".

Ыллаама миэхэ, сэгэриэм

Т. Бүрэ тыл.
Т. Сивцев мел.

Ыл- лаа- ма миэ- хэ сэ- гэ- риэм
и- ти на- рын ы- рыа- ны,
иэ- дэ- һим миэ- нэ, кө- рө- бүч
и- би- ги- риир бу уу- ну.

*Ыллаама миэхэ, сэгэриэм
Ити нарын ырыаны,
Издэһим миэнэ, көрөгүн
Ибигириир бу ууну.*

*Ол эрэри таайыаң суога
Кини сүүрүө үөрүүттэн,
Оо, арыт кини тохтуога
Ааспат эрэй муңуттан*

*Ыллаама миэхэ, сэгэриэм
Ити нарын ырыаны,
Кини санатар, сэгэриэм
Барылыар быданы.*

*Ааспыты ахтан даганы
Аны ағалыаң суога,
Миэнэ билиңдим даганы
Оо, миигин тоторуога.*

МАРИЯ ГЕОРГИЕВНА ПОПОВА

Мария Георгиевна 1927с. Хатырык нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 8-с кылааһы бүтэрээт Дьокуускайдааҕа акушерской-фельдшерской оскуолаҕа киирбитэ, 1948 с. ситиһиилээхтик бүтэрэн фельдшер-акушер дипломнаах Намыгар кэлбитэ. Бастаан хатырык медпуунугар сэбиэдиссэйдээбитэ, 1952-56сс. Көбөкөн медпуунугар сэбиэдиссэийнэн үлэлээбитэ. Хатырык медпуунугар 20-тэн тахса сыл үлэлээбитэ, кэлин пенсияҕа тахсар диэри оҕо комбинатыгар эмчитинэн үлэлээбитэ. Көбөкөннө да, Хатырыкка да хас да төгүл олохтоох Совет депутата этэ. Биэс оҕо тапталлаах ийэтэ. Кэргэнэ Лазарь Александрович Дьяконов РСФСР үтүөлээх учуутала.

Оҕолордоох буоламмын.

М.Попова тыл уонна мел.

Ди-ринг ся-лис- тээх мис хур-дук
 бо-во-тук са-на-на-бын
 н-йэ диин ы-гы-рар күн-дү
 о-во-лор-доох буо-лам-мын,
 о-во-лор-доох буо-лам-мын.

*Кэскиллээҕи эрэ санаан
 Кэрэтик олоро сатыыбын
 Миигин күн курдук көрөр
 Оҕолордоох буоламмын.*

*Сиргэ бары дыктилэри
 Үүнүөхтээх үтүө түгэниэри
 Ыжсыра, үөрэ ыллыыбын
 Оҕолордоох буоламмын.*

ЕГОР ИВАНОВИЧ КОЛМОГОРОВ

Егор Иванович Колмогоров - Быдый Дьөгүөр 1936 с. Кэбээйи оройуонугар Сииттэ нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1958 с. Хатырык орто оскулатын бүтэрбитэ. Оройуон оскулатыгар Түбэбэ, Салбанна, Көбөкөннө, Нам педагогической училищетыгар учууталынан, РДК директорынан, РОНО инспекторынан, үөрэх тэрилтэтин профсоюзун председателинэн, Айылба харыстабылын районнай охотоведынан, бытовоей комбинакка экспедиторианан, промысловой балыктааһынна мастер - бригадирынан, "Быдый" крестьянской хаһаайыстыба баһылгынан, Федеральной Казначейство Намнаабы отделениетыгар ведущай специалиһынан, "Северторг" ХЭТ - генеральной директорын сүбэһит - эксперинэн

үлэлиир.

1975 с. самодеятельнай композитор аата инэриллибитэ. 2002 с. РФ журналистарын союһун чилиэнэ буолбута. 1993 с. Москватаабы Чернизов аатынан политехнической институт экономической факультетын бүтэрбитэ. Тулалыыр эйгэ, Айылба харыстабылыгар "Энсиэли" хаһыат корреспондена, прозаба 2003 с. номинация кыйыылааба.

Кыһытыан, абатыан

Е. Колмогоров тыл. уонна мел.

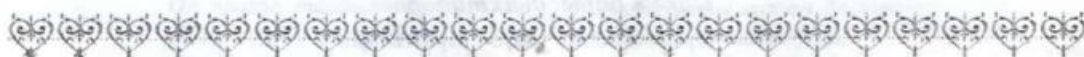
О- туч- ча сас- таах- тар мин- гин
 дьа... о- буур- даан туп- пу- та
 биэр кыс- чаан, о- лох- тон,
 о- хот- тон о- лул- лан
 оч- чо- до ки- нит- тэн тэй- би-
 тин.

*Отучча саастаахпар миигин дьэ,
 Огуурдаан туппута биир кыысчаан,
 Олохтон, оготтон олуллан
 Оччоҕо киниттэн тэйбитим.*

*Ылгыдыа далбарай чыычааҕын
 Тойугум түмүгэр кистибиин,
 Тапталам кустуга киис Куота
 Талбыта олоҕор атыны.*

*Кырдьар саас кырдалын кыйбахтаан
 Кылыар буоларым кыйтарбат,
 Кэхтэр кэм дьайыцнаах имэгэ
 Күөдүйээт сотору умуллар.*

*Сээдьэни үккүүлүүх эбиһин
 Сүһүөгүм уйбата кыһытыан,
 Көмүскэм далбарай чыычааҕым*

АГРАФЕНА ЕГОРОВНА ЛЕВИНА

Аграфена Егоровна 1938 с. Өлүөхүмэ оройуонугар төрөөбүтэ. 1956 с. Дьокуускайдаагы тыа хаһаайыстыбатын техникумугар үөрэммитэ, 1956 с. Дьокуускайга ыччат фестивалыгар “Фестивалга кыттан” диэн ырыаны ситиһиилээхтик толорон лауреат аатын ылбыта. 1970 с. Хатырыктаагы ветучасток апеткарынан пенсияга тахсыар диэри үлэлээбитэ. Кини уус-уран самодеятельность актыбынай кыттыылааба. Кини сыанага ыллаабыта 40 сыла туолуутун чистээн “Мин манна ырыа ыллаары кэллим” диэн тематическаф биечэр ытыллыбыта. 1966 с. кэргэнэ Василий Левинниин бииргэ ыллыллар. 3 оҕолоохтор.

Кини С.Капитонов тылыгар “Хаһан эрэ”, Эверстова-Обутова тылыгар “Ньургунуннар” диэн хоһоонорго мелодия сууйбута.

Ньургунун

Эверстова-Обутова тыл.
А.Левина мел.

Тэтимнээхтик

Хал-дьяа-м сым-ры-гар хар-рал-дык сым-һы-гар
 ньур-гу-һун эл-бэ-визн кө-рөр-гө кэ-рэ-тиэн
 кэ-рэ саас кинэр-гэ-лэ ньур-гу-һун си-бэк-ки
 ту-рар-дин нуо-ра-һан на-рын-ник нус-ха-һан.

*Халдьяайы сырыгар,
Харалдык сырыгар
Ньургунун элбэҕин,
Көрөгө кэрэтиэн.*

*Хос ырыата:
Кэрэ саас кизргэлэ
Ньургунун сибэкки
Турар дии, куоҕайан,
Нарыннык нуоҕайан.*

*Ньургунун нарын да,
Тоң буору тобулар,
Нарынын көрүмэң,
Намычытын көрүмэң.*

Хос ырыата.

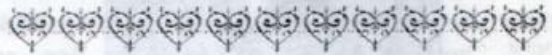

ЛЮЦИЯ СЕМЕНОВНА ЕВСЕЕВА

Люция Семеновна 1944 с. от ыйын 24 күнүгэр Хатын-Арыы нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Билигин пенсияҕа олорор.

1994 с. ырыа айар. Барыта 25 ырыалаах. Саннайгы ырыата С. Стручков "Эбсиэли", А. Парникова "Күһүннү сибэкилэр", А. Дьяконов "Таптал иэйэр киһиэхэ".

Нам сирэ

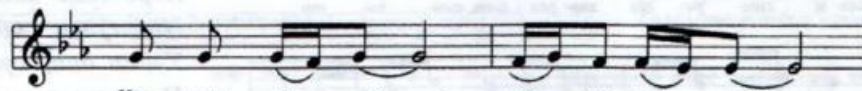
С. Стручков тыл.
Л. Евсева мел.

У- луу Ле- на биэ- рэ-гэр тал- ба маа- ны си- мэ- вэ

Э- йиэ- хэ э- рэ иһтэ-вэ кэ- рэ кэс- кил сү- рэ- вэ.

На- мым- си- рэ - на- лыы уу- та.

На- мым та- лыы хо- нуу- та.

Улуу Лена биэрэгэр
Талба-мааны симэгэ,
Эйиэхэ эрэ иһнэгэ
Кэрэ кэскил сүрэгэ.

Нарын-намчы кысчааным,
Суһуохтарын тарааты
Намчы хатың сэбирдэгин,
Тыалбыт таптаан сыллаата.

Хос ырыата:

Намым сирэ, налыы уута
Намым талыы хонуута.

Намыыйар биэрэккин,
Намы талах бүрүйбүт,
Таптыыр нарын салгыммын
Мүөттээх сылпыт сутуйбут.

Хос ырыата.

Хос ырыата.

Орто дойду кэрэ сирин,
НЛО дьоно тарыйда
Куорат дьыргыл киһитин,
Сүрэхтэрин туттарда

Хос ырыата.

ХРИСТИНА ДМИТРИЕВНА МАКАРОВА

Макарова Христина Дмитриевна 1942 с. Нам улууһугар, 2-Хомустаах нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Бастакы ырыатын 1972 с. "Хомустаабым барахсан" диэн бэйэтин тылларыгар суруйбута. 1988 с. Таллан Бүрү үбүлүөйүгэр анаммыт ырыа конкурсугар "Им чуумпу" диэн ырыата дипломант буолбута. Билигин барыта 20-н тахса ырыалаах, онтон 10-чата бэйэтин хоһоонноругар. 1992 с. ырыаларын түмэн кинигэ таһаартарбыта, "Хатынчаан" студия

кени ырыаларыгар диска онорон күндү бэлэх буолбута.

Ырыалара: М.Тимофеев "Аас-манан баттахтаах эмээхсин", С.Дадаскинов "Хаар кыраай вальса", бэйэтин тылларыгар "Сахабыт чулуу уола", "Сахам уус уолчаана" уо.д.а.

Ыллаа эрэ миэхэ.

Х. Макарова мел.
Т. Бүрү тыл.

Ыл-ла э-рэ ми-эхэ, уо-лан бард, кө-мүс хо-мус
ман-на баар. Ман-на у-ран тар-бах-та-рыт
ды-һи-ги-тэ о-дус-тун-нар, та-һа-ра дык-ти дор-гоон-но-рун
ды-ру-һү-тэ тох-тун-нар. Туол-ла кы-мыстаах ы-ны-һа-лым
ки-ни э-рэ а-на-лы-һы.

*Ыллаа эрэ миэхэ, уолан бард,
Көмүс хомус манна баар.
Манна уран тарбахтарың
Дьыгитэ огустаннар,
Таңара дыкти доргоонорун
Дьүрүһүтэ тохтуннар,
Туолла кымыстаах ымыялыы,
Кини кэрэ аналыныы.*

*Урааңхай тылытттан мин салтым,
Уран эн ырыағын мин сөхтүм,
Бағардым талбааран ыллахпын,
Бағардым эпизэти этиэхпин,
Мин сүрэгим эрэйи испитэ,
Өлүөх буолан өр сыппыта;
Ол бэйэтэ кэмэ кэллэ-
Кини доргоонунан туолла,*

*Оччоҕо таптал бу олохпор,
Бу өрөгөй күн туруута
Сүрэхпэр сөңмүт буоллагына-
Кини уһуктан уйгууруо.
Оччоҕо хараңа харахпар
Таммах саға харах уута
Хараастан тоңмут буоллагына-
Кини уулан илигириэ.*

ГАВРИЛ ГАВРИЛЬЕВИЧ СЛЕПЦОВ

Гаврил Гаврильевич Слепцов 1948 с. кулун тутар 12 к. Муома оройуонугар Суон Тиит дэриэбинэтигэр төрөөбүтэ. 1970 с. художественнай училищени уонна 1987 с. СГУ ИФФ история салаатын бүтэрбитэ. 1970 с. Намнаабы культура дьэстигэр, 1972 с. Муома, Нам Салбанын, 2 Хомустаабын оскуолаларыгар черчение, уруһуй уонна ыраа учууталынан, Нам музыкальнай оскуолатыгар үлэлээбитэ. 1974 с. "Хомустаабы таптаан" диэн бэйэтин тылыгар бастакы ырыатын айбыта. 1970-71 сс. телефестиваль лауреата. Үлэлиир оскуолатыгар "Дьээрэнкэй" диэн ово ырыаба ансамблын салайбыта. Бүлүү сүннүүнэн, Муома, Ханалас, Уус-Алдан, Анаабыр оройуоннарыгар айар концертынан

сылдыталаабыта.

1982 с. "Мелодия" фирма граммпластинкатыгар "Дьээрэнкэй" (П.Дмитриев) диэн ырыата уһуллубута. 1990 с. "Алааһым арылы кустуга" ырыанньыкка 4 ырыата кирибитэ. Намнаабы "Туллук хаара" диэн мелодистар айар түмсүүлэрин кыттылааба. 1982 с. мелодист. ССРС культуратын туйгуна. Барыта 60-ча ырыалаах. Ырыалара: "Дьээрэнкэй" (П.Дмитриев), "Мичээрдэр" (И.Брызгалов), "Току-току, ньээм-ньээм" (К.Туйаарыскай), "Күөрэгэй" (К.Туйаарыскай), "Сиргэ эйэ күннээтин" (К.Уурастыырап), "Манан хаар" (П.Одоров), "Оһуокай" (С.Омоллоон).

Дьээрэнкэй

П. Дмитриев тыл.
Г. Слепцов мел.

Чэпчэкитик.

Тэҥ- нэ үк- тээ дыа- рэн- кэй, дэ- гэй- бэх- тээ дыа- рэн- кэй,
Үк- хүү- лүүр- гэ дыа- рэн- кэй, кэ- рэ- кэ- тиэн дыа- рэн- кэй.
Мээ- чик тэ- нэ сир- тэн тэ- аа күүс- кэ күө- рэй дыа- рэн-
кэй, а- тах би- тий, нэ- дэс и- тий,
то- во бар- дай дыа- рэн- кэй.

Тэҥэ үктээ дьээрэнкэй,
Дэгэйбэхтээ дьээрэнкэй,
Үцкүүлүүргэ дьээрэнкэй,
Кэрэкэтиэн дьээрэнкэй.

Мээчик тэҥэ сиртэн тэйэ
Күүскэ күөрэй дьээрэнкэй,
Атах битий, издэс итий,
Тоҕо бэрдэй дьээрэнкэй.

Үөһэ ойор дьээрэнкэй,
өрө көтөр дьээрэнкэй,
Оһуохайдыр дьээрэнкэй,
Эһиэкэйдиир дьээрэнкэй.

ТАТЬЯНА ПЕТРОВНА КИРИЛЛИНА.

Татьяна Петровна Кириллина 1957 с. Нам улуунун Хатын-Ары нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Орто үөрэхтээх.

Кини ырыаны айынан 1980 с. дьарыктаммыта. Ити сыл "Сибэкки ырыатын истээри", "Эн миигин таптыбын диэбиккэр" диэн В.Постникова тылларыгар бастакы ырыаларын анаабыта.

1988 сылтан "Тулук хаара" мелодистар түмсүүлэрин чилиэнэ. Барыта 20 тахса ырыа автора.

Татьяна Кириллина ырыа конкурсугар кыттан II степеннээх диплому ылбыта. Фестивалларга куруук кыттар. Улууһун иһигэр "Сүрэх нарын иэйиитэ" диэн авторскай айар бизэчэрэ дьон сэнээриитин тардыбыта.

Ырыалара: "Манчаары үрүйэтэ" - Таллан Бүрэ, "Туйаарыма, ыраатыма" - Н.Михалева, "Алаас ахтылбана" - Т.Толомон, "Ый көмүс суһуобун өрөбүн", "Намым сирэ" - С.Стручков, "Сүрэхпэр саспыккын" - П.Максимов, "Ийэбэр" - А.Парникова уо.д.а.

Омурҕанга

Нармалык.

Р. Платонов тыл.
Т. Кириллина мел.

От-мас быһ-һаа күөх халлааны
Сытабын одуулаһа,
Көһүйбүтүм тэнийэн, сымнаан
Сынньанабын дуоһуйа.

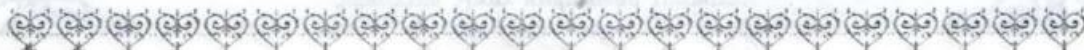
Хос ырыата:
Омурҕаңа алаас уңуор
Кыыс ырыата дьизэрэйэр,
Ыраах-ыраах сүтэ-биллэ
Кыстык тыһаа иһиллэр.

Хатың хойуу сэбирдэхтэрин
Быһа түһэр күн уота,
Күлэр, ооньуур суугунас күөххэ,
Саһар сөрүүн күлүккэ.

Хос ырыата.

Илбирэс кыламаннары
Эмискэ санатаннар
Күөгэниэс оттор кылыстара
Иэдэстэрбин кэйдилэр.

Хос ырыата.

МАРИЯ НИКОЛАЕВНА ЕЛИСЕЕВА

Мария Николаевна Елисеева 1947 с. тохсунньу 31 күнүгэр Кэбээйи улууһун Сангаарыгар төрөөбүтэ.

1969 с. педучилищени бүтэрбитэ. Нам улуухугар Намна 2№ оҕо саадыгар иитээччинэн үлэлиир.

1974 с. "Кэллим кэпсээри" диэн Таллан Бүрө тыларыгар бастакы ырыатын айбыта. Фестивальга, көрүүлэргэ кыттааччы. Радио музыкальной фондатыгар 4 ырыата уурулла сытар.

1978 с. улуус "Туллук хаара" диэн мелодистар түмсүүлэрин чилиэнэ. Мария Николаевна ырыалара репертуарнай листокка кирибиттэрэ.

М.Н. Елисеева Россия үөрэбүритин

туйгуна, педагогической үлэ ветерана.

Ырыалара: "Оо, киһи", "Харыстаан күн сирин", "Эрэлим эйиэхэ", "Сандал сааспыт эргийэр", "Тоҕо", "Сана дьыл дьолунан тосхойдун", "Ийэкээммит барахсан" - автор тыллара.

Кэллим кэпсээри

Таллан Бүрө тыл.
Мария Елисеева мел.

Истигиник.

Кэл- лим кэп- сээ- ри; күн та- ыс- та диэн
Кө- мүс са- рыа- лы хаар- га тох- то диэн.
Кэл- лим кэп- сээ- ри кэ- рэ су- ра- ы
Кыай- ды- быт диэ- ри, кыыл- лы ай- ма- ы.
Кэл- лим кэп- сээ- ри кэ- рэ су- ра- ы
Кыай- ды- быт диэ- ри, кыыл- лы ай- ма- ы.

*Кэллим кэпсээри: күн тагыста диэн,
Көмүс сарыалы хаарга тохто диэн.
Кэллим кэпсээри, кэрэ сурагы
Кыайдыбыт диэри, кыыллыы аймагы.*

*Улуу Сталинградка аарыма айхал,
Советскай норуokka баарагай махтал.
Турууй аңнаңын, суһуоххун хомун,
Үөрүүм долгунунан мизэх көһүн.*

*Сэгэрим кэлэн сүгүлүс гыныах,
Геройдуу өлөн сүппүтү саныах,
Ааттыах ааттарын көмүс тылынан,
Кэлэр саастарым кэмэ суох дьолунан.*

СВЕТЛАНА НИКОЛАЕВНА КУДРИНА

Светлана Николаевна 1949 с. Нам оройуонугар Хамабаатта нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

Орто оскуоланы, Дьокуускайдаағы культурнай-сырдатар училищаны, Москваба эстрада артыыстарын бэлэмниир мастерскойу бүтэрбитэ.

Эстрада артыыһынан Саха сиригэр хас да сыл үлэлээбитэ. 1967 с. бастакы ырыатын "Сааскы ырыа" диэни айбыта. 1989 с. республика уус-уран самодеятельноһун көрүү дипломана.

1990 с. Нам улуухугар кини айар отчуоттуур концерта ситиһиилээхтик барбыта.

Кини туһунан Дьокуускайдаағы радио анал биэриини бэлэмнээн ыппыта, хас да ырыата музыкальнай фонда уһуллубуттара.

Ырыалара: "Күнү таптыбын" (И.Гоголев), "Табалар", "Мин бүгүн сыһыыга сырыттым" (М.Тимофеев), "Суолга", "Үрүн түүн", "Истий дуу, доворуом" (барыта С.Кудрина).

Суолга

С.Кудрина тыл. уонна мел.

Түргэн содустук

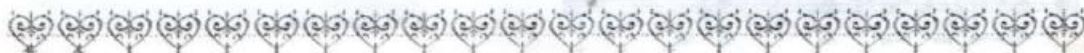
Арҕааңны бырааммыт үрдүнэн
Аалайдыр саҕахпыт кыһыһыта,
Ыраах баар отууттан тиэтэйэн,
Атара сиэллэрэн иһэбит.

Хос ырыата:

һат! һат! Айаннаа мин атым,
һат! һат! Айаннаа түргэнник.
Түптэ күөх буруота тунуйбут
Титиикпин азынным даҕаны.
Аастыйбыт баттахтаах ийэкээм
Мичээрин суохтаатым даҕаны.

Алааһым иһигэр аар хатың
Аргыйдык суугунаан айхаллыа.
Ыллыгым таһыгар үрдүк тиит
Төбөтүн хоңкута көрсүөгэ.

Хос ырыата.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВНА КУТУКОВА

Елена Александровна Кутукова 1947 с. Нам улуунун Таастаах нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Оскуола кэнниттэн Дьокуускайдаагы культурнай-сырдатар училищени бүтэрээт, Хабаровскайдаагы культура институтун хоровой салаатын 1974 с. бүтэрбитэ. Онтон ыла идэтигэр культура эйгэтигэр тахсыылаахтык үлэлиир.

1987 с. Намнаагы культура киинигэр хормейстерынан үлэлиир. ``Ньургунун`` народнай хоровой коллектив республикаҕа ытыллар хоровой коллективтар көрүүлэригэр мэлдьи кыттар. Онно ситиһиилэрин иһин дипломант, лауреат үрдүк аатын өрүү ылар. Ол курдук 1992 с. ``Аар хатын суугунуо``, ``Сана ырыа`` республиканскай конкурска Елена Кутукова салайар ``Дьүөгэлэр`` вокальнай ансамбля эмиэ лауреат буолбута.

Бу хор иһинэн үлэлиир кыра уолаттар хордара 1998 с. ``Артекка`` ытыллыбыт ``Артек саһарҕата`` диэн бастагы аан дойдутаагы оҕолор хордарын көрүүтүгэр дипломант буолбута.

Елена Александровна идэтин чэхчы баһылаабыт киһи тус айар үлэттэн туора турбат. Ол курдук 1992 с. ``Ыллатыый дууһабын`` диэн Лана Юргина тылларыгар бастагы ырыатын айбыта. 1992 с. ``Туллук хаара`` диэн улуус мелодистарын түмсүүлэрин салайааччытынан үлэлиир.

Элбэх эдэр автордар ырыалара олохтоох хаһыатынан, телевидениянан сырдатылларыгар өнөлөөх. ``Туллук хаара`` түмсүү 20 сыллаах үбүлүөйүгэр мелодистар улахан концертара буолбута.

Е.А. Кутукова ССРС культуратын туйгуна.

Ырыалара: ``Ыллатыый дууһабын`` Л.Юргина, ``Ылана тууро`` К.Уткин, ``Күөх сайын барахсан`` С.Кустуктаанап, ``Доворбор`` автор бэйэтин тыллара.

Ыллатыый дууһабын.

Холкутуу Л.Юргина тыл.
Е.Кутукова мэл.

*Махталбын диирдэбин эйиэхэ
Ыраахтан сылдыар сырдыкка,
Үтүөгэ, кэрэгэ угуйар,
Умайар сулуспар эйиэхэ.*

*Хос ырыата:
Ыллатыый ытаабыт дууһабын,
Мин уйан дууһабын уоскута.
Бэлэхтээ биир истиң түгэни
Сүрэххэр сыһыаран уоскутан.*

*Эи ырыаң алыптаах доргооно
Сүүрүктүү чурулуур дууһабар,
Сүрэгиң иһирэх тыллара
Сиккиэрэ суугунуур кулгаахпар.*

Хос ырыата

*Үгүс да күөх сайын аастаҕа,
Хаар хаһың чанчыкпын саптаҕа,
Ол эрэн мин тийиһим аналбар
Сиикини-маардары уқуордаан.*

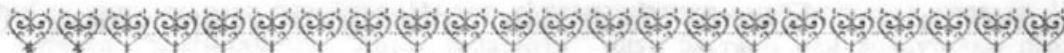
Хос ырыата.

АФАНАСИЙ ПАВЛОВИЧ НОВГОРОДОВ

Новгородов Афанасий Павлович олунһы ый 21 күнүгэр 1945 сыллаахха Нам оройуонугар төрөөбүтэ. Иркутскайдааһы үрдүкү милицейскай оскуоланы бүтэрбитэ. ОБХСС-ка үлэлээбитэ. Билигин Нам улууһун пожарнай охранныгар үлэлиир. Музыканы кыра эрдэбиттэн дьарыктанар. Кини үгүс ырыаларын дьон-сэргэ таптаан ылыылар. Араас республиканскай конкурстарга ситиһиилээхтик кыттар.

Ырыалара: ``Композитор Захар Винокуров``, ``Умнубат убайбыт``, ``Наммыт дьүрүл хомуһа``, ``Ытанныах``, ``Үлэлиир үчүгэй``, ``Бүгүн-оҕо ыһааҕа``, ``Өйдөбүннүк`` у.д.а.

Наммыт дьүрүл хомуһа

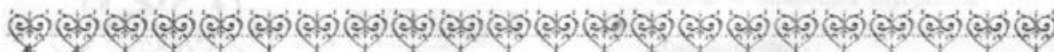
С. Овчинников тыл
А. Новгородов мел

Көкүр бөг күөк нээс дөб-дү-бөр кэлэ-бизэ
са-рыал у-та-рыан иһэ-түс м-рыал таа-ры-
тан ми өкк кү-лөр күө-кө-тэ. Нам-мыт
дү-рүл хо-му-һа За-хар уол-бут күө-лө
һа уос-тан түө-лүт дүө-рөө-һаах ми-чэт
сал-гыыр ө-һөл-лөө.

*Кирибэт күннээх дойдубар
Килбиэн сарыал утаҕын
Миигэс ырыа таарыйан
Мичил күлэр күннэтэ,
Наммыт дьүрүл хомуһа
Захар уолбут куолаһа
Ыччат салгыыр аналлаах.*

*Дьикти аптаах доргооннор
Дьийэрэң көтөр кистэлэ
Тылга тырым тыыннанар
Дьоллоох олох махтала.
Кылбар нуота кыырайан
Түүнүм сулус буолаллар,
Саһарҕага ууланнар
Ымы буолан дайаллар.*

*Истиң иэйэр ырыаҕа-
Өспөт үөрүү ыһааҕа
Айар айыл талаанца
Айхал махтал бастыңа,
Наммыт дьүрүл хомуһа
Захар уолбут куолаһа
Уостан сүппэт дуорааннаах
Ыччат салгыыр аналлаах.*

ВОДО ВЛАДИМИР ПАВЛОВИЧ ЖИРКОВ

1946 с. Таастаахха төрөөбүтэ. Партизан абыс кылаастаах оскуолатын 1963 с. бүтэрэн баран ``Нам`` совхозка болуотунньугунан үлэлээбитэ. Ол кэннэ 26 сыл суоппарда баран билиги Партизанна газооператордыр.

Хоһоон айыытынан 1983 с. дыарыктанар. Кэлин бэйэтин хоһоонноругар уонна С. Дадаскинов, К. Еремеев, П. Одорусов тылларыгар мелодиялары айар.

Уой, наһаа таптаатым

В. Жирков тыл. уонна мел.

Музыкальная партитура песни «Уой, наһаа таптаатым» в нотном оформлении. Песня написана в тональности G-бемоль мажор и 3/4 такта. Текст песни:

Су- бул- ла дол- гу- яр су- буох- хун
 э- йи- гин ко- ром- мун хай- бала- тым.
 На- мым, на- мчы бэ- ва- бин На- мым кыһын
 тып- тап- тым. Уой, на- хаа тап- таа- тым,
 уой, на- хаа тап- таа- тым, уой, на- хаа
 тап- таа- тым.

*Субулла долгуйар суһуоххун
 Эйиэгин көрөммүн хайгаатым
 Намым, намчы бэйэгин
 Намым кыһын таптаатым.
 Уой, наһаа таптаатым,
 Уой, наһаа таптаатым,
 Уой, наһаа таптаатым,
 Таптаатым*

*Кыыс минньигэс сыккынан,
 Сүрэхпэр, дууһабар эн киирдиң.
 Кылыһах кэрэ куолаһың
 Кулгаахпар өрүүтүн чугдаарда.
 Уой, кэрэ куолаһың,
 Уой, кэрэ куолаһың
 Кулгаахпар өрүүтүн чугдаарда.*

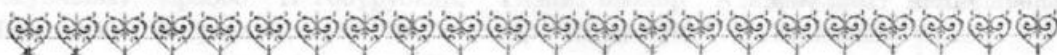
*Уой, хайдах, уой, хайдах эйиэхэ
 Таптыырбын эйиэхэ этэбин.
 Уой, хайдах этэммин
 Эйиэнэбин дэтэбин.
 Уой, хайдах этэммин
 Эйиэнэбин дэтэбин, дэтэбин.*

ВИКТОР ЕГОРОВИЧ БАИШЕВ

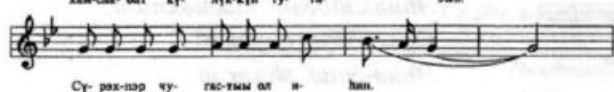
Баишев Виктор Егорович Нам улуунун Нам бөһүөлэгэр 1958 с. төрөөбүтэ. Орто үөрэхтээх. Сварщик идэлээх, кэргэннээх, үс оҕолоох. Бастакы ырыатын Ахтылҕан - диэн Александр Кривошапкин хоһоонугар 1984 с. суруйбута. Ити сылтан оройуоннаабы ``Туллук хаара`` мелодистар түмсүүлэрин чилиэнэ. 1987 сылтан Үөдэй нэһилиэгэр ``Сыккыс`` айар түмсүүнү салайар.

Ахтылҕан.

Наараллык

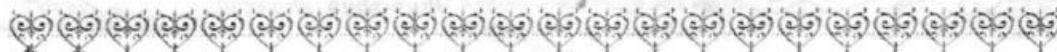
В.Баишев мел.
А.Кривошапкин тыл.

*Ыраата сылдьан мин олуһун
Тартаран ахтабын эйигин,
Сүрэхпэр чугастымы ол иһин
Хамсаабат күлүккүн тутабын.*

*Эйэгэс уостубат мичээрдээх
Иннибэр эн эрэ көстөгүн,
Дууһабар үөрүүнү иңэрээт
Тумаңца иккистээн сүтэгин.*

*Сүрэхпэр чугас эн сүрэгин,
Ол иһин дууһабын долгутар,
Мичээриң ириэрэр тулабын,
Оччого билбэлпин тымныһыны.*

ДМИТРИЙ ИВАНОВИЧ КРИВОШАПКИН.

Дмитрий Иванович Кривошапкин 1940 с. Таастаахха төрөөбүтэ. "Дьүрүл" народнай хомусчуттар ансамблларын салайааччыта.

Партизан нэһилиэгэр олоһор. ССРС культуратын туйгуна, улуус Ытык киһитэ, норуот ырыаһыта, II Аан дойдутаабы фольклор фестивалын лауреата, II Аан дойдутаабы варган конгресһын кыттыылааба. 1993 с. "Мост мира" круиз кыттыылааба; Австрия, Швейцария, Турция, Германия, Бельгия, Испания сирдэригэр сылдыбыта. 1998 с. Норвегияба ытыллыбыт хомус фестивалыгар кыттыбыта. Ырыалара: "Кийиитэр" Л. Полякова тыл. "Хотун кыыс ыһаар бараары", "Саха кыра кыысчаана" С.Егорова тыл. "Түһүлгэбэ ыныры", "Ово дьону кытары"

Д.Кривошапкин тыл. уо.д.а.

Ово дьону кытары

Оһуокай тыһилгэ

Д.Кривошапкин тыл. уонна мел.

Музыкальная партитура с нотами и русскими текстами:

Са-маан са-һык ка-лаһ та, о-һуор-су-мэх ан-һым-та
 у-раһ-һай са-ха түһ-сөн м-һыһ м-һар ка-һи-тэр
 о-во дьо-ну кы-та-ры о-һуор-һай-дан о-һуор-һут.
 э-дэр дьо-ну кы-та-ры э-һуор-һай-дан та-һыһ-һит.
 О-һуо, о-һуо, о-һуо-һай
 э-һыһ, э-һыһ, э-һыһ-һай.

Самаан сайын кэлиитэ,
 Оһуор симэх анһыһыта
 Ураһхай саха түмсэн,
 Ыһыһах ыһар кэмигэр
 Ого дьону кытары оһуоһайдаан
 Ойуоһһут, эдэр дьону кытары
 Эһиэкэйдээн тэһиэхһит,
 Оһуо-оһуо оһуокай
 Эһиэ-эһиэ эһиэкэй.

Илгэлээх кумһһут уота
 Сайа тыган таһыста,
 Күөрэгэйдиир чыыһааһһыт
 Үөһэ даһа көтүүтэ
 Ого дьону кытары оһуоһайдаан
 Ойуоһһут, эдэр дьону кытары
 Эһиэкэйдээн тэһиэхһит,
 Оһуо-оһуо оһуокай
 Эһиэ-эһиэ эһиэкэй.

Кыһыһһар кымыс утаһтаах
 Ыһыһаһтарга тиһиэмһит
 Бар дьомһһутун кытары
 Көрү-һары тутуоһһут.
 Ого дьону кытары оһуоһайдаан
 Ойуоһһут, эдэр дьону кытары
 Эһиэкэйдээн тэһиэхһит,
 Оһуо-оһуо оһуокай
 Эһиэ-эһиэ эһиэкэй.

ЕКАТЕРИНА АФАНАСЬЕВНА ЛУКИНОВА

Лукинова Екатерина Афанасьевна Нам улуунун Арбын нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Намнаабы педучилищени 1967 с. бүтэрбитэ, учуутал идэтин ылан Үөдэй, Арбын, Көбөкөн, Модут оскуолаларыгар үлэлээбитэ. Үлэтигэр ситиһиилэрин иһин "Методист учуутал", "СР үөрэбин туйгуна" ааттары ылбыта.

Художественной самодеятельность активнай кыттааччыта, элбэх мероприятиелар сценарийдарын суруйан бэлэмниирэ. "Отчут оворор" диэн бастакы ырыатын 1985 с. суруйбута. 1991 с. "Аччыгый ары" диэн айар түмсүү чилиэнэ.

Олохтоох хоһоонньуттар уонна республика биллиилээх поэттарын тылларыгар оворорго анаан үгүс элбэх ырыалардаах:

"Оскуолабыт, дорообо" П.Тобуруокап, "Үлэһит оворор" А.Николаев, "Тиһэх чуораан" А.Яковлева, "Учуутал ырыата" И.Гоголев, "Ийэм күнэ" Д.Диринскэй у.д.а.

Оҕо саас.

Е.Лукинова мел.
А.Яковлева тыл.

*Ого сааным туһунан
Олус кэрэ өйдөбүл
Сылаанньыйа, манньыйа
Сөңөн хаалбыт сүрэхлэр*

*Оччотоогу халлааным
Олус ыраас курдуга,
Күнэ олус чагылхайа,
Кирибэт этэ, бадага.*

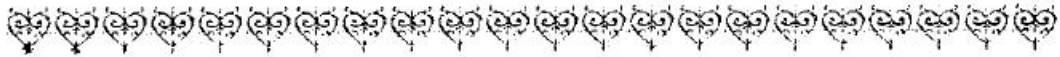
*Тулалыыр айылгаччым
Того эрэ олус күүгэ,
Сиргэ үүнэр сибэкким
Сиздэрэй да өңнөөгө.*

*Көрүөхтэн дыкты кэрэ
Кобүөр устун сырсарбыт
Көрдөөх-нардаах ого саас,
Көгүлүнэн тымынарбыт*

КАЛИСТРАТ ДМИТРИЕВИЧ ЕРЕМЕЕВ

Еремеев Калистрат Дмитриевич 1951сыллаахха Амма Абаатыгар төрөөбүтэ. Намнаабы педучилищени бүтэрбитэ. Хатын-Ары нэһилиэгэр оҕо музыкальной оскуолатын филиалын директорынан үлэлээбитэ. Поэт быһыытынан элбэх хоһоон автора. Кини суруйбут хоһооноругар элбэх мелодист ырыа суруйбуттара. Биллэр ырыалара: ``Сана дьыл ырыата``, ``Харыйачаан`` у.д.а.

Ыһыахха айан.

К. Еремеев тыл уонна мел.

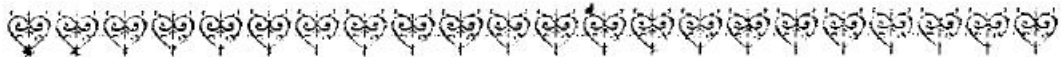
Сыыдам собуустук.

Чэ-лэй күөх му-тук-ча сы-ты-нан дьр-гый-быт
 а-ля-бы, сы-һы-ны си-бэ-ки си-мээ-бит.
 Ы-һыах-ха ба-ра-бын тус-ма-нан а-ты-нан,
 кө-тү-тэн и-һо-бин кы-нат-таах кэ-риэ-тэ.

*Чэлэй күөх мутукча
 Сытынан дьргыйбыт
 Алааһы, сыһыны
 Сибэки симээбит,
 Ыһыахха барабын
 Туус маңи атынан,
 Көтүтэн иһэбин
 Кынаттаах кэриэтэ.*

*Аргыһым мэник тыал,
 Багар куот, туох буолуой,
 Үрдүбэр арыаллыыр
 Ырыаһыт күөрэгэй,
 Һат, Һат, Һат мин атым
 Кымныыга наадыһат,
 Сизэллэрэ кыната,
 Туйаҕа көлүөһө*

*Кылбаспыт хатыңнар
 Сэлэли хаалаллар,
 Күөх тыалар, лабаалар
 Далбааты хаалаллар,
 Көстө түс, түһүлгэ
 Дьонунан толору,
 Тойуктаах, күрэтээх
 Чорооңцо кымыстаах.*

АЛЕКСАНДР ГРИГОРЬЕВИЧ ДУНАЕВ

Александр Григорьевич Дунаев 1953 с. олунньу 18 к. Нам оройуонугар Хамаватта нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

Намнаабы педучилищены (1976 с.), Хабаровскайдаабы пединституту (1983 с.) бүтэрбитэ. Хамаватта оскуолатын директорынан, учууталынан, кэлин 1989 с. Хамаватта ситэриилээх комитетын председателинэн быыбарданан үлэлээбитэ.

1978 с. В.Шелковников хоһоонугар ``Хамаваттам`` диэн бастакы ырыатын айбыта.

Нэһилиэгэр депутат быһыытынан музыкальнай оскуоланы астарбыта, Аҕа дойду Улуу сэриитин ветераннарыгар пааматынныгы, Нам бастакы комсомольскай ячейкатын секретара- Т.Н.Охлопков (Соттой)

аатыгар анаан обелиһы онорторбута.

1976 с. ``Мирный поэт о мире`` конкурс дипломана, ``Тапталлаабым хараба`` (И.Гоголев), ``Туруйалар`` (И.Эртюков), ``Саас`` (Даадар) ырыалара Дьокуускайдаабы радио фондатыгар ылыллыбытара. 1978 с. ``Туллук хаара`` оройуон мелодистарын түмсүүлэрин чилиэнэ, 1991 с. нэһилиэгэр тэриллибит ``Иэйии`` түмсүү салайааччыта, ``Ленин суола`` хаһыат общественной корреспонденна. 1985 с. ССКП чилиэнэ.

Айар концердын нэһилиэгэр 3төгүл (1987, 1980, 1991 сс.) онорбута.

Норуот айымньытын научнай-мелодическай киинэ А. Дунаев ырыаларын буклетын ``Эйэ, дьол туһугар`` (Кыайы 45 сылынан) таһаарбыта. 3 ырыата ``Алаһым арылы кустуга`` хомуурунньукка, ``Хамаватта-мин дойдум`` ырыанньукка, сорох ырыалара оройуон, республика хаһыаттарыгар бэчээттэммиттэрэ. Барыта 40-тан тахса ырыалаах.

Ырыалара: ``Хамаваттам`` (В.Шелковников), ``Биһиги Соттойбут`` (А.Дунаев), ``Саас`` (Даадар), ``Осонньоттор барахсаттар`` (С.Тимофеев), ``Туруйалар`` (И.Эртюков), ``Тапталлаабым хараба`` (Гоголев), ``Туйаарыма- ити эн`` (И.Гоголев).

Оболоох Мадонна.

*Көрбөккүт эиҕи кэрэттэн кэрэни,
Оҕотун көтөхпүт амарах ийэни,
Хараҕар сыдыайар дуоһуйуу толбонун,
Оҕону тулалыыр дьол, үөрүү кустугун.*

*Хомоҕой тыллаахтар кумаагы лииһигэр
Талааннаах тарбахтар хоһуйан, дьүһүйээн
Холуста изнигэр оҕорор эбиттэр
Оҕолоох Мадонна күн-күбэй мөссүөнүн.*

*Күн- көмүс сыдыайа, оҕо күн мичийэ,
Күн ийэ таптала барыта бииргээлэр,
Кирилэр баар буолан сир-ийэ симэнэр,
Кирилэр баар буолан олохпун киэркэйэр.*

Холуһуруу
А. Дунаев мөһ.
В. Ушенин тал.

хэр- бүт- күү- а- ба- га- ка- рат-
та- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат-
күү- а- ба- га- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат-
ха- ра- ба- га- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат-
күү- та- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат-
күү- та- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат- та- ка- рат-

АФАНАСИЙ МИХАЙЛОВИЧ ШАДРИН

Афанасий Михайлович Шадрин 1952 с. яам ыйн 14 күнүгэр Эбээн Бытантай улуухугар Саккырыр нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

1969 с. Кустуур 8 кылаастаах оскуолатын бүтэрээт Намнаабы педагогической училищега үөрэнэ киирбитэ. 1970 с. училищеттан армияга ынырыллыбыта. Икки сылынан эргиллэн кэлэн Намнаабы 2№ ПТУ-га үөрэнэ киирбитэ. Училищега производственной үөрэхтээһин маастарынан үлэбэ хаалбыта.

1976 с. Хабаровскайдаабы физкультурнай институтка кэтэхтэн үөрэнэ киирбитэ. Онтон ону бүтэрэн баран училищетыгар аны спорт, физкультура учууталынан үлэлээн боксага, хайыһарга улуус, республика призердарын бэлэмнээн бар дьоно биһирээбиттэрэ.

1978 с. профтехүөрэхтээһин ырыага, үнкүүгэ ансамбларын көрүүгэ Дальнай Восток зонатыгар, Владивосток куоракка Афанасий Шадрин лауреат буолан Россияга биллэр ырыаһыт быһыытынан үүнэр.

1980 с. аны бэйэтэ мелодия айан боруобаланар эбит да бэйэтигэр ирдэбиллээх буолан онтун таһаарбатах. Ону убайа Василий Иннокентьевич Шадрин уонна атын мелодистар сүбэлээн мелодия айан нотаны билэр дьонно ыллаан нотага таһаартаран холонон көрөрүгэр сүбэлиллэр.

Афанасий Шадрин ситиспитинэн уоскуйбат. Кини киэнник биллэ-көстө сатаабат, сэмэй, судургу майгылаах. Инники өттүгэр элбэх сонуну, кэрэни айан биһигини үөрдүө. Кини этинэн-хаанынан, дууһатынан ылынан ыллаатабына ырыата ылбабай.

Ырыалара: "Бытантай үрэмим" автор тылыгар, "Тус хоту мин дойдум", "Учууталбар", "Мин эмиэ ыллыбын" С.Дадаскинов, "Күөрэгэй", "Тапталым" С.Шадрин, "Киэн туттабыт", "Эдэр саас биэрэгэ".

Учууталбар

А.Шадрин тыл уонна мел.

Вальс тиэмэтэ

Ийэ тэң ис киирбэх
Итии таптал эңээрдээх,
Ага курдук амарах
Аһыныһа майгылаах.

Хос ырыата:
Учууталбыт барахсан (2 төгүл)

Билбэттэри биллэрэр,
Бэрээдэккэ киллэрэр,
Оголорго убанар,
Олох дьонун уһанар.

Хос ырыата.

Сардаңалаах санаагын
Саңа дьонно сагагын,
Өйүң санааң эйиэнэ
Үүнэр эдэр көлүөнэ.

Хос ырыата.

ВАЛЕРИЙ ЕФРЕМОВИЧ ЕГОРОВ.

Валерий Ефремович Егоров 1949 с. Бүлүү оройуонун I-Чочу нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Бүдүүтээби педагогической училищега үөрэнэн, В.И. Санников сабыдыалынан, духовой оркестр араас инструменнарыгар оонньуу үөрэммитэ. Бэйэтэ ити инструменнарга 14 саастаабыттан оонньуур. Кэлин училище ити оркестрын салайбыта.

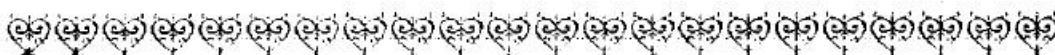
Валерий Ефремович Энциэли хочотугар - Нам 2-Хомустаагар үктэниэбиттэн ырыаны айар абыланна куустарбыта. 1978 с. "Маннайгы хаар" диэн бастакы ырыатын айбыта Онтон ыла айар аартык киниэхэ кинниик нэлэйбитэ. СР Үөрэвин туйгуна, Валерий Ефремович Нам бастакы сүһүөх оскуолатын директора, сырдык, кэрэ дууһалаах киһи. Оҕо аймах ортотугар сылдьан ырыаларын айар. Ол иһин кини ырыалара иһирэх иэйиинэн, амарах санаанан оҕону сырдыкка сирдииллэр.

1990 с. "Аан дойду кэрэтин - оҕолорго" диэн девизтээх кыра уонна орто саастаах оҕолорго аналлаах ырыалары айарга конкурс кыайыылааҕа буолбута.

Мелодист иэйиитин көмүс дорҕоонно кубулутан ырыа гынан көтүтэригэр биир идэлээбэ, бу оскуола завуча Л.М. Полякова хоһоонноро көмөлөһөллөр. Оҕо эйгэтин үкчү маарынныырдык хоһуйар хомоҕой хоһооннорго "Ыаҕайа", "Оскуолабар", "Сана дьыл", "Үчүгэйиэн, Нам сирэ", "Хомусчаан" уо.д.а ырыа онорон таһаарбыта. Оҕо саас сылыгар анаан "Оҕолор - быыкаа күннэр" диэн хомуурунньугу таһаарбыта.

Валерий Ефремович 20-чэ сыл иһигэр айбыт ырыаларын оҕолорго бэлэхтээтэ.

Нам улууһун 200 сылыгар аналлаах "Намым сирин, Энциэлибин туойабын" диэн мелодистарга конкурска Валерий Ефремович "Үчүгэйиэн, Нам сирэ" диэн ырыата иккис миэстэлээх лауреат буолбута. Республиканскай "Сир биһик" ырыа конкурсун кыайыылааҕа. Нам улууһун Бочуоттаах гражданина.

Энциэлибэр кэллим

Музыкальная партитура с нотами и русскими текстами. Вверху указано: Валерий Егоров тил, уоһун мэл.

А-һан иһэр - тымк сүү - аҕу - тымк бы-раан тэ - дик
 сым - рат - тымк тэ-һүмэ ил - чин ил - үт - тэ
 тэ-дэ - тэ - дэс тэ - дүт - тэ - Кэп - аһа - мис
 дэ - ил - бер, Энциэлибэр - бер мүү - дэс - ил - үт - тэ - тэ

*Айан аартык суолуттан,
 Быраан үрдүк сыырыттан
 Таптыыр Намым хочото
 Нэлэйиэн көһүһэ.*

*Хос ырыата:
 Кэллим мин дойдубар,
 Энциэлибэр күүлэйдии,
 Үөрүү-котүү аргыстаах
 Ахтылҕаммын таһаара.*

*Сибэккилии сирттиһэн,
 Сырсан-ойон оонньообут
 Хатың мастаах
 кытылбар
 Хааман, олус астынным.*

*Хос ырыата.
 Дьоллоох сиргэ олорон
 Дьонун мааны
 дьоннордуун
 Үлэлээбит кэмнэрбит
 Үчүгэйин саныырга.*

*Хос ырыата.
 Өбүгэбит саҕаттан
 Үйэлэргэ арчылаан
 Намым сирин кэрэтин
 Аҕалбыттар кубалар.*

Хос ырыата.

АНДРЕЙ ТЕРЕНТЬЕВИЧ ЗАМЯТИН

Андрей Терентьевич Замятин 1957 с. Уус-Алдан Боровонугар төрөөбүтэ. 1975 с. Нам орто оскуолатын бүтэрэн баран Намнаабы педучилищеба үөрэммитэ, кэлин үөрэбин салбаан Хабаровскайдаабы пединституту бүтэрбитэ. 1981 с. Намнаабы комсомол райкомун тэрийэр отделын сэбиэдиссэинэн, онтон Хамафаттаба, Үөдэйгэ, Мэнэ-Ханалас улуунун Матта орто оскуолаларыгар учууталлаабыта.

1983 с. "Сизтиһэн сэгэтэ хаамыхпыт" диэн бастакы ырыатын бэйэтин хоһоонугар суруйбута.

1993 с. Маттаба үлэлии сылдьан, мелодист быһыгынан айар концерта ситиһилээхтик барбыта, кини биллэр мелодист буолбута.

Оскуолаба үөрэнэ сылдьан музыка уруогар олохтоох композитор Г.Новгородовка умсугуйан үөрэммитэ, баянна оонньуур буолбута. Ово сааһыттан А.Алексеев, В.Ноев, А.Варламова ырыаларын сэргээн истэрэ.

Билигин 10 тахса ырыалаах.

Нам улуунун 200 сылыгар аналлаах ырыа конкурсугар "Кыыс кэрэ - Нам сирэ" диэн Ю.Потапов тылыгар ырыата бастакы миэстэни ылбыта.

Ырыалара: "Сардаана" - С.Капитонов, "Уоскуйуу" - С.Дадаскинов, "Табаба" - И.Сосин, "Таммахтар" - П.Максимова, "Танара кийиэтэ".

Кыыс кэрэ - Нам сирэ

Холкутук (валльс темпотоһон).
Ю. Потапов тыл.
А. Замятин мел.

Эг- сир- лэр сүү- ртэ- тээх
Э- лэ- нэ а- ба- кэм
Кы- ты- лин кэ- ри- вэ
Уос- кэрэ- бит кы- ты- лим.
Хос ырыата.
Э- дэр саас көч- чү- йэр
Дьол, тап- тал тэ- нэ- вэр
Эг- сир- лэм хэ- чо- то
Хатыл
Кыыс кэ- рэ - Нам си- рэ
Вүтүүгэ
Нам си- рэ!

Эцсиллэр сүүрүктээх
Элиэнэ эбэккэм
Кытымытын кэрийэ
Үөскээбит кытылым.

Хос ырыата:
Эдэр саас көччүйэр, дьол,
Таптал тэнийэр
Эцсизлим хочото,
Кыыс кэрэ - Нам сирэ.

Кубата хоңкунуур,
Кыталык кыңкыныыр,
Ньургунун нуогайар,
Сардаана тэтэрэр.

Хос ырыата.

Аспыты анаарар,
Кэрэни кэрэхсиир
Олоххо дьулуурдаах
Сырдык киэң ырылаах.

Хос ырыата.

АНДРЕЙ ПЕТРОВИЧ СТАРКОВ

Андрей Петрович Старков Муома улуунугар төрөөбүтэ. Андрей кыра сааһыгтан музыкага тартаран, гитарага оонньоон, вокальной инструментальной ансамблга кыттыбыта. Андрейы ырыа кэрэ эйгэтигэр сирдээбит киһинэн, көмө-тирэх буолбут өйөбүлүнэн Тамара Константиновна Апросимова, Муома народнай театрын режиссера этэ. 1995 с. Нам улуунун 2 Хомустаавар үлэли кэлбитэ. Онно эмиэ ВИА тэрийсэн олохтоохторго элбэх үөрүүлээх киэһэлэри бэлэхтиир.

Ырыаны айарга 20 сыл холоноор. ``Полярная звезда`` ырыа көрүүтүгэр кини үөрэтэр овороро дипломант буолбуттара.

Ырыалара: ``Сахам сириҥ сааскыта``, ``Оскуолабар``, ``Таптыбын`` - И.Гоголев, ``Истиэх хомус тыаһын``, ``Хаар түһэр`` - М.Замятина, ``Сулустар``, ``Саҥа дылынан``, ``Дьокуускайым`` - А.Старков, ``Эйиэхэ эрэ`` - А.Тарасов, ``Суһуоххуттан сыыйан кулу`` - П.Тобурокап, ``Умнума`` - М.Юшкова, ``Сэгэриэм эйигин таптыбын`` - Т.Толомон, ``Ветераннар`` - П.Одорусов.

Ыһыахха

Н. Дьяконов тыл.
А. Старков мел.

Чэпчэктик.

Көр-бү-түн э- ай- гин м-ыһа-ха кы- нис- пыт н- ыһа-тин са-ба- ыа.

Үө- рүүт- тэн ко- түүт-тэн дол-гу- ба ү- чү- гэй да- ыа- ны мл- лмаа- ха.

Хос ырыата.

О-һуор-даах чо-роо-ну ту- тан- ным сэр-гэх-тик са- га- айа во- пи- тки,

О-һуо-хай оон-һуу-тун тар- дан- ным о-до-дон көр-дөө-бүн аас- пы- тым.

*Көрбүтүм эйигин ыһыахха
Кымыспыт иһиитин саҕана,
Үөрүүттэн-көтүүттэн долгуйа
Үчүгэй даҕаны ыллаахха.*

*Хос ырыата:
Оһуордаах чороону тутаңнын
Сэргэхтик сэгэйэн испиһиң,
Оһуохай оонһуутун тардаңнын
Ого дьон көрдөөгүн ааспыһиң.*

*Туус маҕан ырбааһың хамсыыра
Түһүлгэ томтойор түһүгэр,
Кыталык көтөрүм хаамыыта
Эн этиң ол ыһыах күһүгэр.*

Хос ырыата.

*Эн күлүүң, мичээриң
Эдэркээн сүрэхпэр,
Күөх чараң налыһан барыта
Түһнүгүң анныгар түспүтэ.*

Хос ырыата.

АЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ МЕРКУЛОВ

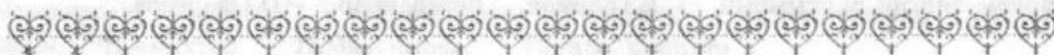

Александр Петрович Меркулов 1958 с. алтынны 15 күнүгэр Өймөкөөн улуунугар Томтор бөһүөлэгэр төрөөбүтэ. Томтор 8 кылаастаах оскуолатын бүтэрэн 1974-76 сс. 13№ Чурапчытаабы СПТУ-га үөрэммитэ.

Бастакы ырыатын 1977 с. "Туруйалар" диэн ырыаны айбыта. Советскай армия кэккэтигэр ынырыллыбыта, онтон кэлээт "Первый снег" диэн нууччалыы ырыаны айбыта. Онтон салгы 1984 с. "Туундарам туллуга" диэн ырыаламмыта.

Улууска самодеятельноһы көрүү конкурсугар кыттан лауреат аатын ылбыта. Хас да сыл Дьокуускайга үлэлээн баран билигин Нам 2-Хомустаабар олорор, үлэлиир.

Ырыалара: "Икки сардаана" - норуот тыла, "Билини", "Музыка абыгар ылларан" - С.Руфов, "Алаас ахтылвана", "Этимэ" - П.Тобуруокап, "Күн тахсыта" - Т.Апросимова, "Үөрүү ырыата" - автор тыла.

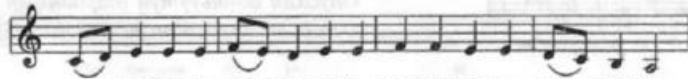
Кийииттэр

Чапчэкирик.

Л. Полякова тыл.
А. Меркулов мел.

Дьыл-за то-йон ы-йаа-бы-нан ы-раах чу-гас сир-дэр-тэн

А-вал-быт-тар ки-йиит-тэ-ри хор-сун-хоо-дуот уо-лат-тар.
Хос ырыата.

Тал-быт кур-дук э-бит-тэр Нам-на кэл-бит ки-йиит-тэр.

*Дьылга тойон ыйаагынан
Ыраах чугас сирдэртэн
Агалбыттар кийииттэри
Хорсун-хоодуот уолаттар.*

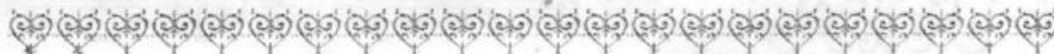
*Хос ырыата:
Талбыт кырдух эбиттэр
Намча кэлбит кийииттэр.*

*Дьүһүнүрдээх үтүөлэрэ
Көнө, мааны - кинилэр,
Майгылардаах маанылара
Далбар хотун кинилэр.*

Хос ырыата.

*Инникини кэрэхлиир
Кэнчээрилиир ыччаты
Төрөтөннөр - ууһатаннар
Үөскэппиттэр Нам дьонун.*

Хос ырыата.

НАТАЛЬЯ АНДРЕЕВНА СЛЕПЦОВА

Наталья Андреевна Слепцова 1963 с. Кэбээйи оройуонун Таас-Тумус бөһүөлэгэр төрөөбүтэ, Якутскайдаабы 2-с нүөмэрдээх педагогической училищени бүтэрбитэ. Билигин Нам селотугар "Туллукчаан" оҕо садыгар үлэлиир. Ыччаты музыка кэрэ эйгэтигэр уһуйар. 1995 сылтан саҕалаан оҕо аналлаах ырыалары суруйар. Улуус иһинэн ытыллар оҕо ырыатын конкурстарыгар ситиһиилээхтик кыттар.

Сибэкки.

Холкутук

Наталья Слепцова тыл уонна мел.

Са-маан са-йын дьэ- кэ- лэн си- бэк- ки-бин үүн- нэр- дим.

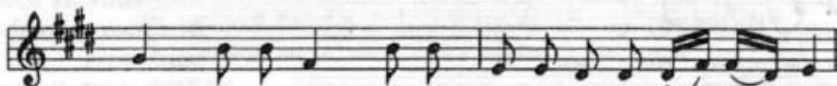

кы- Һыл, ма- бан, са- һар- хай кус-тук кур-дук өг- нөр- дөөх

Хос ырыата

Си- бэк- ким, си- бэк- ким э- ҕин а-раас өг- нөр- дөөх,

Си- бэк- ким, си- бэк- ким кы- ра- сьа- бай дьү- һүн- нээх.

Самаан сайын дьэ кэлэн
Сибэккибин үүнүрдим
Кыһыл, манан, саһархай
Кустук курдук өңнөрдөөх

Күн аайы үөрүүнэн
Сибэккибэр уу кутуом,
Дьүөгэлэрбин ыңыртывам,
Үөрүүбүн мин үллэстивэм.

Хос ырыата:

Сибэкким, сибэкким
Эҕин араас өңнөрдөөх,
Сибэкким, сибэкким
Кырасьабай дьүһүннээх.

Хос ырыата.

Сайын ааһыа, күһүн кэлиэ,
Оскуолабар мин барыам,
Сибэккибин ыламын
Учууталбар бэлэхтиэм.

АГРАФЕНА СТЕПАНОВНА КЕЛИНА

Келина Аграфена Степановна 1946 с. Нам оройуонун Таастаах нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1963 с. орто оскуоланы бүтэрбитэ. Ол кэнниттэн Якутскайдаагы тыа хаһаайыстыбатын техникумугар үөрэнэн ветфельдшер идэтин баһылаабыта. Бу идэтинэн Нам совхозка үлэлээбитэ. 1980 сылтан культура дьиэтин директорынан ананар. Үчүгэй көрдөрүүлээх үлэтинэн "СР культуратын туйгуна" ааты ылар.

Эдэр саас таптала.

Наһыллык.

А.Келина тыл, уоһа мел.

Тап- тал на- рын тыл- ла- рын
 таай- та- ран эп- ни- тим э- йнэ- хэ,
 ис- тиг м- рвас тыл- ла- рын
 сип- си- йэн эп- ни- тим кул- гаах- хар.
 Тап- тал, тап- тал, э- дэр саас тап- та- ла.
 Тап- тал, тап- тал, э дэр саас тап- та- ла.

Таптал нарын тылларын
 Таайтаран эппитим эйиэхэ,
 Истиң сылаас тыллары
 Сипсийэн эппитим кулгааххар.

Хос ырыата:
 Таптал, таптал,
 Эдэр саас таптала,

Оргууй-агай сизтиһэн
 Ыллык устун хааман испипит,
 Хатың чараң быһынан
 Куустуһан турбуһпупт биһиги.

Хос ырыата.

Ити чыычаах ырыатын
 Иһиллээн оргууйдук
 турбуһпупт,
 Икки сүрэх тэбиһтэ
 Таптал уотун күүскэ
 уматта.

Хос ырыата.

НАТАЛЬЯ ЕГОРОВНА ЗАМАРАТСКАЯ

Наталья Егоровна Орджоникидзевской оройуонун Покровской бөһүөлэгэр 1948 с. төрөөбүтэ, 1963 сыллаахха Покровскайдаабы музыкальной оскуоланы бүтэрбитэ. Якутскайдаабы музыкальной училищева фортепиано кылааһын үөрэнэн 1968 с. бүтэрбитэ. Кинини манна РСФСР үтүөлээх, САССР норуодунай учуутала Розинская Полина Константиновна үөрэппитэ. Училище кэнниттэн Илин сибиирдээби искусство педагогической институтугар ситиһиилээхтик үөрэммитэ. 1970 сылтан 1986 сылга дылы Якутскайдаабы музыкальной училищева фортепиано учууталынан үлэлээбитэ. 1988 сылтан Нам улуунун Таастаах нэһилиэтин оскуолатыгар музыка учууталынан ананан

кэлбитэ. 1990 сылтан савалаан ырыа суруйар. Наталья Егоровна билигин барыта 35 бэйэтэ айбыт ырыалаах.

Уһугунна ньургунун.

Тигээйбэксэ

Н. Замаратская мел.

Н. Михалева тыл.

Музыкальная запись песни "Уһугунна ньургунун" на нотном стане с русскими и якутскими текстами. Музыка записана в тональности G-dur, метр 4/4. Текст песни:

Ыл- лыы и-лик ы-рым дуу, ы- раах ы-раах ы-рам дуу тыл-
 лан кэл-лэ сү-рэх-пэр, ты- рым-наа-та ха-рах-пэр. Тап-тал кым-ымтаай-та
 ран са- наа кыма са-ғыл-лан сар- да- нар-да сыр-дык ми- чээр. Үөр-
 дэ, күл-лэ ту-лам ча- мээр, у- һу-гун-на на-рын на- ыны, у-
 һу-гун-на ү-рүк са- ыны у- һу-гун-на ньур-гу-һун, у- һу-гун-на күөх
 ур- сун.

Ыллыы илик ырыам дуу,
 Ыраах-ыраах ырам дуу,
 Тыллан кэллэ сүрэхпэр,
 Тырымнаата сүрэхпэр.

Таптал тылын таайтаран
 Санаа кыма сағыллан,
 Сардаңарда сырдык мичээр,
 Үөрдэ, күллэ сырдык мичээр.

Уһугунна нарын изйи,
 Уһугунна үрүң айыы,
 Уһугунна ньургунун,
 Уһугунна күөх урсун.

АФАНАСИЙ ИННОКЕНТЬЕВИЧ ТАТАРИНОВ

Афанасий Иннокентьевич Татаринов 1968 с. Нам улуунун Үөдэй нэһилиэгэр элбэх оволоох дьиз кэргэннэ төрөөбүтэ. 1985 с. Хатырык орто оскуолатын бүтэрээт, Дьокуускайдаабы музыкальной училище народнай отделениетын баян кылааһын ситиһиилээхтик бүтэрбитэ. Училищеҕа үөрэнэ сылдьан 1990 с. Семен Данилов “Өйдүүгүн доворуом” диэн хоһоонугар бастакы ырыатын айбыта. Бу сыл Якутскайга ытыллыбыт “Дьокуускай ыллыр” диэн республиканскай ырыа конкурсугар бииргэ үөрэнэр баянист, мелодист Иннокентий Готовцевтыын ыллаан лауреат аатын ылбыта. Училищени бүтэрэн үөскээбит Намын улуунун Хатырык нэһилиэгэр музыкальной оскуола директорынан, орто оскуолаҕа музыка учууталынан үлэлээбитэ. Оволорго анаан “Ово ыһыаҕа”, “Чыычаах”, “От-мас сыта” диэн ырыалары суруйбута. Ордук сөбүлээн эдэр ыччат хоһоонугар суруйар. “Энсиэли-Рекордс” музыкальной студия бастакы таһаарбыт “Саха Хит” компакт дискатыгар Ольга Янцен тылларыгар “Эйиигин булуоғум” диэн ырыата кирибитэ. Билигин Хатырык нэһилиэгин сынныалан киинин директорынан үлэлиир. Ырыалара: С.Данилов “Өйдүүгүн, доворуом”, В.Петрова “Ньургунун”, О.Янцен “Эйиигин булуоғум”, К. Васильев “Күн сарданата” у.д.а.

Ханна да буолларгын булуоғум.

Чэпчэкиник

О.Янцен тыл.
А.Татаринов мел.

Сүү-һү - нэн сэл-ла-ры у-нуор-дана сүү-һү - нэн суол-
лар-га сир-дэ-тэн са-һар-да буол-лам-мын сан-да-ран
Хос ырыата:
сүрэххэр умайыам ку-таа-нан. Хан-на да, хан-
на да, ханна да буол-лар-гын ха-һаан-да, ха-һаан да ы-һаан-гын бу-луоғум,
хал-лаан-тан, хал-лаантан сулу-суу сындыыстаан хал-буо-лан м-
1. тис-кар-ту-һуу-һун 2. тис-кар-ту-һуу-һун

Сүүһүнэн сыллары уңуордаан,
Сүүһүнэн суолларга сирдэтэн
Саһарға буоламмын сандааран
Сүрэххэр умайыам кутаанан

Хос ырыата:
Ханна да, ханан да буолларгын
Хайаан да эйиигин булуоғум,
Халлаантан сулуслуу сындыыстаан
Хаар буолан ытыскаар түһүөгүм

Арай эн сүтүмэ, куотуома,
Билбэккэ-көрбөккө ааһыма,
Долгуйар сүрэхпин аймаама,
Арай эн миигиттэн барыма

Хос ырыата.

Аан дойду кэрэтин барытын
Эйиэхэ аҕалан ууруоғум,
Ханна да, ханан да буолларгын
Хайаан да эйиигин булуоғум

Хос ырыата.

МАРИЯ ПЕТРОВНА НЕРАТОВА

Нератова Мария Петровна 1972 с. ыам ыйын 31 күнүгэр Нам улуунун Никольскай нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

Мария оскуолаҕа үөрэниэбиттэн айан суруйар, ыллыыр-туойар айылгыта арыллыбыт.

1989 с. Хамаҕатта орто оскуолатын бүтэрбитэ. Бу сыл ``Сайылыкка`` дьээн бастакы ырыатын айбыта.

1994-1999 с.- СГУ филологической факультетын төрүт культура салаатыгар үөрэммитэ.

Мария Петровна айар талаанын ситиһиилэрэ:

1993 с.- Нам улуунун мелодистарын күрүбэр ``Кэскиллэх мелодист`` аатын ылар.

1995 с.- Республикаатаабы мелодистар күрэхтэһиилэрин дипломана (Нам). 1996с. Республикаатаабы ``Ырыа кытыла`` күрэх лауреата.

1998 с.- Нам улуунугар Ырыа фестивалын лауреата.

2000 с.- ``Булгунньахтаах кытыла`` конкурс кыайылааҕа.

2002 с.- улуустаабы уонна республикатаабы эбии үөрэхтээһингэ ``Сыл бастын учуутала`` конкурстар кыайылааҕа, көңүл хоһоон форматынан суруллубут поэмалардаах, хоһооннордоох.

2002 с. Мария Петровнаҕа ``Саха республикатын үөрэбириитин туйгуна`` аат инэриллибитэ. Билигин Ханалас улуунун Мохсоголоох орто оскуолатыгар төрүт культура учууталынан үлэтиир.

Төрөөбүт дэриэбинэбэр.

*Таптыбын төрөөбүт дэриэбинэбин,
Төрүт үөскээбит буорбун,
Төһө да кырабыт иһин,
Төрөөбүт дойдум буолаҕын.*

*Саныыбын сандаархай күннэргин,
Сайынын сотүөлээбит күөлбүн,
Сыһыыга сырсыбыт сылларбын,
Сыырга сырылыы оонньообуппун.*

*Буолааччы, кэлээччи-барааччы
Букатын барыан багарааччы.
Быыкаайык Сайыымпа сыһыттан
Барбыт да син диэччи.*

*Ити эрэн, кизэ сиргэ кинилэр
Истиңник санахтара Сайыымпаны
Итии чэйдээх ыалларын
Иһики үүнэр ыччаттын.*

*Үчүгэй син биирин Сайыымпам
Үүт-илгэ, ас-быһаң дойдута,[®]
Үгүһэ суох кини дьылээрэ
Үс кылааны бүтэрбит оскуолам.*

АЛЕКСЕЙ МИХАЙЛОВИЧ ТАТАРИНОВ

Татаринов Алексей Михайлович Нам улууһун Үөдэй нэһилиэгэр 1960 с. төрөөбүтэ. Орто оскуоланы 1977 с. бүтэрбитэ.

1978-80 сс. Советской Армия кээкэтигэр сулууспалаабыта.

1983 с. Нам педучилищетын бүтэрбитэ.

1971 с. диэри Нам улууһун 1 Хомуस्ताах орто оскуолатыгар учууталлаабыта. Билигин Үөдэй орто оскуолатыгар үлэлиир. `Үрүмэччи` диэн маннайгы ырыатын 1997 с. айбыта. Ордук Иван Корякин, Наталья Борисова, Семен Данилов айымньыларыгар сөбүлээн мелодия суруйар. Алексей Татаринов 24 ырыалаах.

Үрүмэччи.

А. Татаринов мел.
И. Коряхин тыл.

Түргэн содуустук.

Са-ха-быт си-ри-гэр са-һын-ныт кэ-лэн-тэ, са-ба-кы ө-
ра-һа сир-би-тин си-минэ-тэ сир-дэ-рой ө-лү-нэн
си-тэ-рэн биэ-рэ-һин, сир-дэ-рой ө-лү-нэн си-тэ-рэн биэ-
Хос ырыата.
рэ-һин. Ү-рү-мэччи ан-на-гар үр-дүк-кэ тар-ды-һар
ү-рү-мэччи нэ-тэ-тээх ү-рү-мэччи ү-рү-мэччи ба-
ра-лаах үөт-тэ-лэх дой-ду-лаах ү-рү-мэччи.
ү-рү-мэччи ба-ра-лаах.

Сахабыт сиригэр
Сайыммыт кэлиитэ
Сибэкки арааһа
Сиздэрэй өңүнэн
Ситэрэн биэрэгин,
Сиздэрэй өңүнэн
Ситэрэн биэрэгин.

Хос ырыата:

Үрүң күн анныгар
Үрдүккэ тардыһар
Үрүмэ кынаттаах үрүмэччи,
Үгүскэ бағалаах
Үөт-талах дойдулаах
Үрүмэччи, үрүмэччи бэйэлээх

Сыһыыга, толооңчо
Сыламмый олон
Сарсыарда көрсүнээт
Санаатын абылаан
Сыратын эһэгин,
Санаатын абылаан
Сыратын эһэгин.

Хос ырыата.

НЬУРГУН МИХАЙЛОВИЧ ЖИРКОВ

Жирков Ньургун Михайлович 1975 с. Нам оройуонун Хамажатта бөһүөлөгэр төрөөбүтэ. 1992 сыллаахха Хамажатта орто оскуолатын бүтэрбитэ. Моисей Ефимов тылларыгар ``Нам кыһа`` диэн бастакы ырыатын суруйбута. 1994 сыллаахха Хамажатта буолбут ``Ырыа кытыла`` конкурса дипломан аатын ылбыта. Оттон 1997 сыллаахха Дьокуускай 380 сылыгар аналаах ырыа фестивалыгар кыттан лауреат үрдүк аатын ылбыта. Ньургун Михайлович улууска, республикаҕа ытытлар араас конкурстарга ситиһиилээхтик кыттар. Билигин барыта уонча ырыалаах. Кини айбыт ырыаларын ыччат таптаан ыллыр.

Нам кыһа.

М.Ефимов тыл.

Н.Жирков мел.

*Кыталык кэриэтэ кынтайа устагын,
Оргуудук талбааран эн кэлэгин.
Эйгэс хараххын эн миэхэ хатыыгын,
Элэккэй мичээргин эн миэхэ аныыгын.*

Хос ырыата:

*Созотох биш кыһы суохтуубун, ахтабын,
Кинини эрэ мин килбиктик таптыыбын,
Нап нарын, нап нагыл Нам кыһын.*

} 2 төгүл

*Чуңкуйар кэмнэрбэр чугдаара туойагын,
Көңүллүк көччүйэ көрүлүү дайагын.
Санньыйар санаабын саймаардыам диэхтээмэ,
Тапталгын эн миэхэ таайтара этимэ.*

Хос ырыата.

ЛЕНА ПРОКОПЬЕВНА МОСКВИТИНА

Москвитина Лена Прокопьевна 1966 с. Нам улуунун 1 Хомустаафар төрөөбүтэ. 1990 с. СГУ-тын үөрэнэн бүтэрэр, Верхоянскайга үлэлиир. 1994 с. Нам бастакы сүһүөх оскуолатыгар, билигин Ис дьыала улуустаабы отделин сотруднигынан үлэлиир. Ырынан дьарыктаммыта абыях кэм ааста. Бастаан нууччалыыттан тылбаастаан ыллыыра, билигин бэйэтин хоһоонноругар мелодиялары айар.

Ырыалара: "Өрөбүл Күн", "Сибэккигэ холонон", "Курутуйуу", "Дьоро киэһэ", "Хаар үнкүүтэ", "Бу кэрэ, бу дьикти".

Сибэккигэ холонон.

Үөр-көтө

Д. Москвитина мел. уоһа тыл.

Саас-кы чагыл күннээх күн үр-түн мө-лүн үр-рүү - үр.

мө-түс үр-һээ үр-үр үр-үр кэр-бала мө-лүн мөһ-сү.

Са-рыла-лыи ба - ты - Һа

сүр-рө-бөк.

Хос ырыата.

Сибэккигэ холонон тылаан каллаан эмискэ, үрдүк халлаан кыраайга

чап-чараастык күлэммин, чагылыччы көрөммүн таптал биэрбит үөрүүтүн кууһа тардыам, сыһыарыам.

Сааскы чагыл күннээх күн
Тутан ылым үөрүүнү,
Ытыс үөһэ түспүтүн
Харбаан ылым мин ону,
Сарыалы

Батыһа

Сүүрэбин

Хос ырыата:

Сибэккигэ холонон
Тыллан кэллим эмискэ,
Үрдүк халлаан кыраайга
Көтөн тахсыам эргийэ,
Чап-чараастык күлэммин,
Чагылыччы көрөммүн
Таптал биэрбит үөрүүтүн
Кууһа тардыам, сыһыарыам.

Дьолу көрсөр аналбар
Үтүө күммүт күлүмнүүр,
Эрэл кымын уматан
Сааскы халлаан мичээрдиир,
Ыллыбыт,

Үөрүүттэн

Дьоллонон.

Хос ырыата.

АСКАЛОН ЛУКИЧ ЕГОРОВ

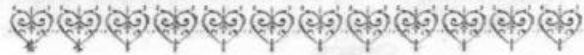
Егоров Аскалон Лукич Үөһээ Бүлүү оройуонун Нам нэһилиэгэр 1957 с. төрөөбүтэ.

Бүлүүтээби Н.Г.Чернышевская аатынан училищени 1977 с., СГУ саха тылын салаатын 1984 с. үөрэнэн бүтэрбитэ. Учууталынан, босхоломмут комсомольскай тэрилтэ салайааччытынан, СДК уонна оскуола директорынан, Түбэ нэһилиэгин сэбиэтин председателинэн үлэлээбитэ.

Билигин Нам улуунун Түбэ орто оскуолатыгар саха тылын уонна литературатын учуутала.

Хоһоон, ырыа айар, Нам улуунугар баар “Отуу уота” уонна “Туллук хаара” айар түмсүүлэргэ кыттар. Сүүрбэттэн тахса ырыалаах.

Үрүң күөл.

А.Егоров тыл уонна мел.

Наһыллыы.

Эт-сэ- ди э- бэ- бег ма- ны- хаа- мах- та- та У- рүө
 кул- ы- рия- да- ма- ла- нар. Кэп- Са- ха- са- ра-
 гэр- ба- ла- бег- ба- ла- та- ү- үр- тэй- со- бо- то- ба- ты-
 рар. У- рүө кул, У- рүө кул- ы- рүө- түн- үр- лөө-
 ттэй, бу- кэ- рэ- кэ- лэ- нэ- гэр- ма- лыр- бын- ма- ис- ттэй, У- рүө
 кул, У- рүө кул- ы- рүө- бун- үр- лөө- ттэй, бу- кэ- рэ- кэ- лэ- нэ-
 гэр- ма- лыр- бын- ма- ис- ттэй- ма- ис- ттэй.

Эңсизли эбэбит маанылаах мизэтэ
 Үрүң күөл ырыага ылланар.
 Кизэ Саха сиригэр биллибит бэлиэтэ
 Үчүгэй собото аатырар

Хос ырыата:
 Үрүң Күөл, Үрүң Күөл,
 Үөрүүбүн үллэстийи,
 Бу кэрэ кизэлигэр ыллыырбын ыл истийи.

Эн кэрэ туонагар үктэммит барыта
 Иккистээн эргиллэр идэлээх,
 Итинник абылыр айылгаң барыта,
 Кинини ыңырап иччилээх.

Хос ырыата.

Нам сирин Түбэтин аатырдар Эбэтэ
 Кэнэгэс даганы ылланыа,
 Кизэ туттан ким көрбүт дууһата бэйэтэ
 Ырыаны айарга тылланыа.

Хос ырыата.

АЛЕКСАНДР НИКОЛАЕВИЧ ОКОЕМОВ

Александр Николаевич Уус-Алдан улуунун Смырдаах нэһилиэгэр 1960с. ыам ыйын 23 күнүгэр төрөөбүтэ. Билигин Нам улуунун I-Хомустаах нэһилиэгэр олорор. Үрдүк үөрэхтээх. "Мичээр" үнкүү ансамблын салайааччыта. Кини салайар "Мичээр" ансамблa республиканскай араас конкурстар лауреаттара, Гран-При хаһаайыннара. Саха республикатын культуратын туйгуна, Нам улуунун Бочуоттаах гражданина.

Александр Николаевич үнкүүгэ ыччаты үөрэтэрин таһынан бэйэтэ ыллыр уонна суруйар. Ырыалара: "Ол ытык кырдыаҕастар" (А.Тарасов), "Намым сирэ буолуохтаах".

Намым сирэ буолуохтаах.

А. Окоемов мел.
А. Тарасов тыл.

Сэргэхтик.

Нарын намчыбыһым-лаах на-выл холку дьоннор- доох

налым көнө хонуу- лаах На-мым си-рэ буолуох- таах.

Хос ырыата.

Үлкүү битни ар-гыс- таах ү-түө-кэн о-во-лор- доох,

үү-нэр сай-дар ыччат- таах Намым си-рэ буолуох- таах

На-мым си-рэ бу-луох- таах.

Нарын-намчы быһыылаах,
Нагыл-холку дьоннордоох,
Налы-көнө хонуулаах
Намым сирэ буолуохтаах.

Хос ырыата:
Үлкүү-битни аргыстаах,
Үтүөкэн оғолордоох,
Үүнэр-сайдар ыччаттаах
Намым сирэ буолуохтаах.

Нуолур солко суһуохтаах,
Номоғон кэрэ кыстаах,

Нуурал чуумпу олохтоох
Намым сирэ буолуохтаах.

Хос ырыата.

Ырыа-тойук аргыстаах,
Ыллам, сайдам ыччаттаах,
Нуктаан-ылбат чыычаахтаах
Намым сирэ буолуохтаах.

Хос ырыата.

СВЕТЛАНА СОФРОНОВНА НОВГОРОВОДА

Светлана Софроновна 1963 с. Кэбээйи улуунун Сангар бөһүөлэгэр төрөөбүтэ. 1980 с. Нам орто оскуолатын физико-математическай кылааһын, 1988 с. Комсомольск-на-Амуре пединститут начальнай кылаас факультетын бүтэрбитэ. Идэтинэн Хамаҕатта орто оскуолатыгар үлэлээбитэ. 1996с. Хамаҕатта Саха-французскай оскуолатыгар учууталынан үлэлиир.

Обо эрдэвиттэн ыллырын сөбүлүүр, гитараҕа оонньуур. Маннайгы ырыаларын нууччалыы айыллыбыт хоһооннорго суруйбута. 20-чэ ырыалаах. Кини ырыаларынан "Кытыл" трио (1993 с. тэриллибит) республиканскай ырыа конкурстарыгар ситиһиилээхтик кыттыбыта, аудиоальбомугар, компакт-дискэбэ

киллэриллибитэ. 1996 с. НВК "Саха" телерадиокомпаниятын фондатыгар уһуллубута, "Виктория" радио иһитиннэрэр.

Светлана Новгородова - республиканскай ырыа конкурстарын хас да төгүллээх лауреата, "Кытыл" трио солистката, "Ырыа кытыла" республикатаабы дуэттар уонна триолар конкурстарын тэрийээччи.

Долгун суһуох күрүлгэнэ.

Вальс тизмэлэтэ.

В.Петров тыл.
С.Новгородова мел.

Су-бу-ла-р дол-гун су-һу-о-ххун кү-рү-л-гэ
ни-и тү-һ-э-л-л-л-л-л ан су-һу-о-ххун ө-
рү-нэ-һи кү-рү-л-гэн но-һүө кү-л-л-һи.
Хос ырыата.
Ха-ра, ха-ра ха-рах-тыын хар-сар хаас
ха-ра, ха-ра сүү-рүк-кэ са-һа-лар Оо, бы-
ра-һаай, о-ро саас, сү-рөх тап-тал-га
та-ла-һаҕ.

Субуллар долгун суһуогуң
Күрүлгэнин түһэрэңин,
Эн суһуоххун өрүңүн
Күрүмэн нөңүө күлэңин.

Хос ырыата:

Хара-хара харахтымын харсан хаас
Хара-хара сүүрүккэ саһаллар
Оо, быраһаай, оҕо саас,
Сүрэх тапталга талаһар.

Нарын куба илиилэриң
Хара суһуохха умсаллар.
Ол суһуохтартан киһилэр
Дьылга өрүһүн өрөллөр.

Хос ырыата.

Ол өрүскэ умустарбыан,
Олох устун уһуннарбыан,
Эн суһуогуң сүүрэнигэр
Таптал уотун уоскуттарбыан.

Хос ырыата.

СЕМЕН ИВАНОВИЧ НОВГОРОДОВ

Семен Иванович 1961 с. Нам оройуонун Нам бөһүөлэгэр төрөөбүтэ. 1980 с. Намнаабы СПТУ-ну, 1989 с. Хабаровскайдаабы пединституту бүтэрбитэ. Хамаатта орто оскулатыгар военругунан, тэрийээччинэн, физкультура учууталынан үлэлээбитэ. 1996 с. Хамаатта Саха-французскай оскулатыгар физкультура учууталынан үлэлиир.

Ыллырын, гитараба оонньуурун оҕо эрдэбиттэн сөбүлүүр. Үөрэнэр сылларыгар үгүс концерттарга кытара. Студпрофком дипломуна наварараадаламмыта, Хабаровскайдаабы "Студенческая весна" ырыа конкурсун лауреата.

Хамааттава үлэлиир сылларыгар ырыа айан холоноор буолбута. 10-ча ырыалаах.

Маннайгы ырыатын "Чох хара харахтар" 1993 с. "Кытыл" трио "Көмүс түүн" республиканскай ырыа күрэбэр ыллаан I степеннээх лауреат аатын сүкпүтэ. Сорох ырыаларын тылын бэйэтэ суруйар. Кини ырыаларыттан "Кытыл" трио ырыа киэн эйгэтигэр таһаарбыта.

Семен Новгородов - нэһилиэк, улуус уус-уран самодеятельноһун актыбынай кыттааччыта.

Чох хара харахтар

С.Новгородов тыл уонна мел.

Мин истиц таптыыр догоруом,
Эйиҥин олус да суохтаатым.
Сулунум аргыһа эн сыдыай,
Дьүкээбил уотунан эн сардаар.

Эйиҥин олус дон суох-тал-тым
Сулунум аргыһа эн сыдыай,
Дьүкээбил уотунан эн сардаар.

Хос ырыата.
Чох хара хараххын эн кэрэ мөс сүөг-күн
Көрөм мүн олустук да үөрдүм,
Сүрөҕүм үөрэн сылаанньыйда.

*Мин истиц таптыыр догоруом,
Эйиҥин олус да суохтаатым.
Сулунум аргыһа эн сыдыай,
Дьүкээбил уотунан эн сардаар.*

*Хос ырыата:
Чох хара хараххын,
Эн кэрэ мөс сүөгүн
Көрөм мүн олустук да үөрдүм,
Сүрөҕүм үөрэн сылаанньыйда.*

*Мин истиц таптыыр догоруом,
Аттыбар курук эн сылдыый,
Эн бар дьонҥо бэлэхтиир куолаһың
Бу дьиз иһигэр чуопчаардын.*

ИВАН ВАСИЛЬЕВИЧ МАКАРОВ

Иван Васильевич 1966 с. Нам оройунун 2-Хомустаафар төрөөбүтэ. Оскуолатаабы сыллара Модут, Бөтүн, Хатын-Арыы нэһилиэктэригэр ааспыта. Интернакка олорор кэмнэригэр гитараба оонньуу үөрэммитэ, ырыалары сөбүлээн толорор буолбута. Ити курдук ырыа алыбар ылларбыт уол Харбалаахтаабы СПТУ-га үөрэнэр кэмигэр 1988 с. Чурапчыга ытыллыбыт "Товарищ песня!" политической ырыа республикатаабы конкурсугар ситиһиилээхтик кыттан дипломан аатын ылбыта. Иван кэлин 1994 с. Орто Халыма улуухугар ытыллыбыт ырыа республикатаабы фестивалыгар, онтон 1995 с. Нам улуухун Аппааны бөһүөлэгэр тэриллибит "Көмүс түүн" ырыа республикатаабы фестивалыгар лауреат

үрдүк аатын сүкпүтэ. Аан бастаан доботторо суруйбут "Баакычча" хоһоонугар ырыа айбыта, онтон Семен Капитонов "Эйигин харыстаан", Николай Босиков "Билинии" хоһоонноругар мелодиялары суруйбута. Ити 80-с сылларга этэ. Кэлин "Ыалдытымсах Нам сирэ", "Мин эйигин умнубаппын", "Өйдүүбүн", "Сүрэхтэр", "Ахтар гитарам" о.д.а. ырыалары суруйталаабыта. Ити курдук Иван ырыа айарынан, ыллырынан таптаан дьарыктаммыта, дьон-сэргэ, эдэр ыччат сөбүлүүр ырыаһыта буола биллэн испитэ. Кини эдэр сааһыгар олус хомолтолоохтук бу орто дойдуттан туораабыта.

Эйигин харыстаан

Тизэтэйбөкк илдьиллэх

С.Капитонов тыл.
И. Макаров мел.

Би-ли-гин сә-гә рәэм атыгыни, у-рук-кун буол-ба-таах а-тыгы-ныи
эи а-тын ки-һиэ-кэ-дэ кэскилгин, эи а-тын ай-мах-ка кийииккии.
Ол иһин э-йи-гин ха-рыстаан о-лох-хун аймаа-бат ба-рат-тан
мин баран э-рэ-бин кый ы-раах, эи дьоллоох буоларгар ы-ра-лаан.

*Билигин сэгэриэм атыңнын,
Уруккун буолбатах атыңнын.
Эи атын киһиэхэ - кэскилгин,
Эи атын аймакха-кийииккин.*

*Хос ырыата:
Ол иһин эйиҥин харыстаан
Олоххун аймаабат баҕаттан
Мин баран эрэбин кый ыраах,
Эи дьоллоох буоларгар ырааах.*

*Сулустаах түүннэриң аргыһын
Санааммын өрүтэ тыынабын,
Ол мөттөөх кэмнэрбин кэриэстээн
Эйиҥин саныыбын, сэгэриэм.*

Хос ырыата.

*Сүрэгим сэрэйэр ахтаргын,
Санааңнын өрүтэ тыынаргын.
Билиэхпин багаран барабын
Соҕотох эйиҥин таптыырбын.*

Хос ырыата.

ЛЮБОВЬ НИКОЛАЕВНА ЗЫРЯНОВА

Любовь Николаевна 1958с. Мэнэ-Хангалас оройуонугар төрөөбүтэ. 1976-79 сс. Дьокуускайдаагы 1 №-дээх педучилище музыкальной отделениетын бүтэрбитэ. ЯГУ пединститутугар кэтэхтэн үөрэнэр.

1996 с. маннайгы оболорго аналлаах ырыаларын Үөдэй "Чуораанчык" детсадыгар үлэли сылдьан айыталаабыта.

Ол курдук "Уу чукучук" компакт дискалаах ырыанньык ("Хатынчаан" студия компьютернай верстката уонна бэчээтэ, Василий Алексеевич Зырянов нотнай редакцията) 2002 с. Нам улуухугар тахсыбыта. Ырыаларын сайынна чугаһатан, кыра саастаах обо ыллыырыгар түбөһиннэрэр. Кини ырыаларын оболор сөбүлээн ыллыыллар.

Билигин Нам улуунун "Кэскил" №5 детсадка музыкальной салайааччытынан үлэлиир. "Отой Боотур" уолаттар ансамбларын салайааччыта. Улахан дьонно ырыалара: "Соботох туруйа" (Светлана Яковлева), "Махталбын тиэрдэбин" (С.Яковлева), "Аҕабар" (С.Яковлева), "Эдэркээн сүрэхтэр" (С.Яковлева).

Эдэркээн сүрэхтэр.

Вальс тизмиптэ

С.Яковлева тил.
Л.Зырянова мел.

Мин бү- гүн догочуок, ал- рас- ка
 Ту- бэ- нэ түһэммин и- нит- тим
 сү- рөх- тэр сипсийэр тыл- ла- рын,
 сү- рөх- тэр кистэлэи тыл- ла- рын.
 Догочуок, ха- рах- хар этил- лэр
 сү- рө- рүг, кистэлэ тапта- лым.

Мин бүгүн, догочуок алгаска
 Түбэһэ түһэммин иһиттим -
 Сүрэхтэр сипсийэр тылларын,
 Сүрэхтэр кистэлэң тылларын.

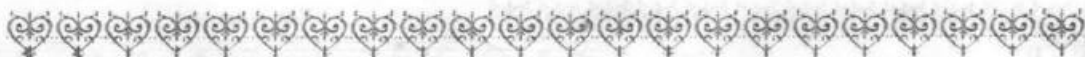
Хос ырыата:
 Догочуок, хараххар этиллэр
 Сүрэгиң кистэлэ тапталың.

Догоро сэрэнэн көннөрөр,
 Истиңтэн истиңник көрбөхтүүр,
 Эдэркээн сүрэгэ сипсийэр
 Сүрэгиң иһирэх тылларын

Хос ырыата.

Хатыңнаах тиит курдук тураллар.
 Атыны тугу да көрбөттөр,
 Иккиэлэр эдэркээн сүрэхтэр
 Аан дойду үрдүнэн иккиэлэр.

Хос ырыата.

ПЕТР ВАСИЛЬЕВИЧ ОХЛОПКОВ

Петр Васильевич алтынны 27 күнүгэр 1966. Уус-Алдан оройуонугар Бээрийэ нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

1988 с. бастакы "Айылбаны харыстаан" диэн ырыатын суруйбута.

Билигин Нам улуунун Кыһыл дэриэбинэ бөһүөлөгэр олорор. Художественнай самодеятельность активнай кыттыылааба. Ырыаларын үксүн бэйэтэ ыллаан толорор. Нам улуухугар биир бастакынан ырыаларын түмэн компакт диска онотторон таһаарбыта.

Билигин 20-тэн тахса ырыалаах: "Олох суола", "Айылбаны харыстаан", "Кыыс анала", "Ахтылбан" у.д.а.

Ахтылбан

П.Охлопков тыл. уонна мел.

Наҕыллык

Чу- гас- кын до- ро- руом, чу- гас- кын,
 а- рай мин тии- йэ и- лик- пин
 эн дык- ти, эн на- был сү- рэх- хэр,
 сар- ғы- лвах а- ма- рах са- наа- бар.

*Чугаскын, догоруом, чугаскын,
 Арай мин тийэ иликпин
 Эн дыкти, эн наҕыл сүрэххэр,
 Саргылаах амарах санаагар.*

*Оо, түүлбэр кэриэтэ аны дьэ,
 Курулуу көттөрбүн чахчытын,
 Ый буолбут кэрэчээн дууһагар
 Кыһаллан айаннаам этэ син.*

*Тураҕын аттыбар, тураҕын,
 Күн сылаас тыынынан тыынаҕын,
 Кыламан быһыһынан сүрэхпэр
 Эрэнэр мин дьолбун ыһаҕын.*

ФЕВРОНИЯ НИКОЛАЕВНА АРГУНОВА

Аргунова Феврония Николаевна
1967 с. Нам оройуонун Хамаҕатта нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Хамаҕатта орто оскуолатын бүтэрбитэ. Алтыс кылааска үөрэнэ сылдьан аан бастакы ырыатын С. Тимофеев тылларыгар ``Сайын`` диэн ырыаны суруйбута. 1993 с. культура уонна искусство колледжын хоровой отделениетын бүтэрбитэ. Үөрэбин кэнниттэн учууталынан, культура киинин методиһынан үлэлээбитэ. Художественнай самодеятельность активной кыттыылааба. 1995 с. ``Көмүс түүн-95`` республиканскай конкурс лауреата, ``Якутск-97`` республиканскай конкурс дипломана, 2000 с. ``Горнай улуунун күөрэгэй`` диэн ааттары ылбыта. Түөрт оҕо ийэтэ.

Танара кийиитэ.

Василий Ушницкай тыллара.
Феврония Аргунова мелодията.

Айылба уйабас ийиитэ
Алаас тѳа сиздэрэй кэһиитэ,
Таптал, дьол эрэллээх илдьитэ
Тыллыбыт танара кийиитэ.

Хос ырыата:
Сардаана, ньургунун кэриэтэ
Танара кийиитин кэрэтэ
Дууһаны долгутар көстүүлээх,
Сүрэби көнньүөрдөр дьүһүннээх.

Кэрэ да, нарын да сибэкки
Танара кийиитэ эбиккин,
Үтүөкэн да ааты инэрбит,
Тыллыбыт танара кийиитэ.

Төһө өр бу кэрэ бэйэтэ
Сыһыны киэргэтэн туруоҕай,
Танара уолчаана бэйэтэ
Тапталын дьэ хаһан булуоҕай.

СТЕПАНИДА ЗАХАРОВНА БУРНАШЕВА

Бурнашева Степанида Захаровна
1964 с. олунньу 11 күнүгэр Нам
оройуонун Хамафатта нэһилиэгэр төрөөбүтэ.
Хамафатта орто оскуолатын бүтэрбитэ. 1983
с. Намнаабы педучилищеба ситиһиилээхтик
үөрэммитэ, билигин кэтэхтэн идэтинэн үрдүк
үөрэххэ үөрэнэр. Музыкаба улахан дьобурдаах
буолан кыра эрдэбиттэн художественнай
самодетельноска активнайдык кыттар. Араас
мелодистар ырыаларын ситиһиилээхтик
толорор. Бастакы ырыатын бэйэтин
тылларыгар ``Доворбор`` диэн ырыаны
суруйбута. Дьэ мантан ыла сааламмыта ырыа
алыптаах кэрэ мелодияларын айыы. Кини
айар ырыалара олус нарыннар, ис киирбэхтэр,
дууһаны ортотунан киирэр туспа

матыптаахтар. Ол иһин буоллаба буолуо Степанида Захаровна элбэх ырыа конкурстарыгар кыттан дипломан, лауреат, Гран-при ааттарын мэлдьи ылар.

Ырыалара: бэйэтин тылларыгар ``Ыйдаах түүн``, ``Истий дуу, ырыабын``, ``Сулунум``, П.Тобуруокап ``Көһүү``, Н.Михалева ``Үйэлээх тапталга бэриниэх``, ``Уолчааммар``, М.Елисева ``Эрэлим эйиэхэ`` у.д.а.

Степанида Захаровна элбэх сыллаах айар үлэтин түмэн 2004 с. улахан концеры бар дьонугар ситиһиилээхтик туруорбута. Билигин Хамафатта нэһилиэгэр оҥо музыкальнай оскуолатын филиалыгар директорынан үлэлиир.

Сага дьыл.

С. Бурнашева тыл. уонна мел.

Хаар набыллык түһэ турдун,
Үрүн түү былааты тэлгэттин,
Ырыабыт набыллык ыллаатын,
Үнкүүгэ ордуудук эргиттин.

Хос ырыата:

Сага дьыл,
Сага дьыл,
Сага үөрүү,
Сага.

Бү үтүө киһэбэ, Сага дьыл,
Бэлэхтээ бар дьоннор үөрүүнү,
Ыспахтаа мөһүүрэн күлүмүн
Дьол-соргу түһэбэр түһэрэн.

Хос ырыата.

ОЛЬГА ЛАЗАРЕНВА ТАРТАКЫНОВА

Тартақынова Ольга Лазаревна 1967 с. Нам улууһун Хатырык нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 2-с №-дээх ЯПУ музыкальнай салаатын 1989 с. бүтэрэн баран Хатырыкка детсадка музыкальнай үлэһитинэн, оҕо музыкальнай оскуолатыгар преподавателинэн, "Туймаада" вокальнай ансамбль ырыаһытынан, аккомпаниаторынан үлэлээбитэ. 1996 сылтан саха-американскай колледжка куруһуок салайааччытынан, "Дьэт" диэн вокальнай ансамбль салайааччытынан үлэли сылдыбыта.

Айар үлэҕэ ситиһиилэрэ: 1991 с. эдэр ырыаһыттар конкурстарыгар кыттан "Энсиэли күөрэгэй" аатын ылбыта. Кини салайар "Дьэт" ансамбль орто анал үөрэх тэрилтэлэрин ортолоругар ытыллыбыт көрүү-конкурса "Гран-при" хаһаайына буолбута.

Бастакы ырыатын 8-с кылааска үөрэнэ сылдьан суруйбута. Ырыалара: Н. Дьяконова тылларыгар "Төрөөбүт түөлбэм", бэйэтин тылларыгар, мелодиятыгар "Эһэм кэриэһэ", "Ыллыллар ырыам ымы буолан", "Туллукчаан", "Доворбор", "Санаа", "Бастакы таптал", "Ийэбэр", "Сулус".

Төрөөбүт түөлбэм

Н. Дьяконова тыл.
О. Тартақынова мел.

Ы- раах-тан м- раах та- ла- һи- йэ сьм- дыан.
э- йэ-хэ таг-һэри мин булан көр- бо- түм.
Күө-бү- нэн чэл- ги- йэн, мүөтүнэн дыр-гы- йан
чыычааҕым ырыата сүрэхпэр нүө-лү- йэр. Тө- рөө-
бүт түөл- бэм мин Ле- нам биз- рэ- гэ мин Ле-
нам биз- рэ- гэ. - гэ, мин Ле-
нам биз- рэ- гэ.

Тэлэһийэ сылдьан,
Эйиэхэ тэңнээҕи
Мин булан көрбөтүм.
Күөгүнэн чэлгийэн,
Мүөтүнэн дыргыйан
Чыычааҕым ырыата
Сүрэхпэр нүөлүйэр.

Хос ырыата:
Төрөөбүт түөлбэм
Мин Ленам бизэрэгэ (2 төгүл)

Дьиримниир уугар
Балыгың оонньуур,
Көгөрөр кэриигэр
Хатыңың нуоҕайар.
Күөгүнэн чэлгийэн,
Мүөтүнэн дыргыйан
Чыычаагың ырыата
Сүрэхпэр нүөлүйэр.

Хос ырыата.

Эйиҕин санааммын
Күүһүрэн кэлэбин,
Мунчаарбыт санаабын
Киэр илгэн кээһэбин.
Таптыыбын, ахтабын,
Долгуйа күүтэбин
Дьиримниир долгуңгар
Умсаахтыыр түгэммин.

Хос ырыата.

ГРИГОРИЙ АЛЕКСАНДРОВИЧ ДУНАЕВ

Григорий Александрович Дунаев Нам улууһун Хамафаттатыгар төрөөбүтэ.

Хамафатта орто оскуолатын бүтэрбитэ. Ити сылтан сафалаан ырыа мелодиятын айар. Григорий Александрович абата, Александр Григорьевич Дунаев, тылларыгар "Хамафаттам хочото" диэн бастакы ырыаны айар.

Юрий Платонов салайааччылаах "Саха-концерт" эстраднай салаатыгар үөрэнэ киирбитэ. Үөрэнэ сылдьан В.Петров-Айыл тылларыгар "Алаас кыыһа" диэн ырыаны айар.

Нуучча государственной театрыгар "Иккиэн ыллыах" диэн абатынаан ырыаларын хомуурунньугун сүрэхтэниитэ

буолбута. Онно Гриша ырыаларын дьон сөбүлээн ылыммыта. Ырыалара "Хамафаттам хочото" - А.Дунаев, "Таптыбын" - В.Кулачикова, "Ыйчаана", "Көстөн үөрт" "Санаатым" - К.Урастыырап "Алаас кыыһа" - В.Петров-Айыл.

Алаас кыыһа

Ыксаабакка.

Г. Дунаев мел.
В. Петров-Айыл тыл.

Хара тыаҕа хаххаламмыт
Хара саарба хаастардааххын,
Куула тыаҕа куота буспут
Моонньоҕоннуу харахтааххын
Куруң тыаҕа саһан үүммүт
Дьэдьэн курдук имнэрдээххин,
Сир сүмэтин иңэриммит
Уулаах отон уостардааххын

Хос ырыата:
Алаас кыыһа кэрэҕин!
Айылга мааны оҕотогун!
Алаас кыыһа,
Алаас кыыһа!

Улуу күүлүм долгунунуу
Долгуннуура суһуохтааххын,
Хатыңнарым чараңыны
Наскылдьыйар таһаалааххын.
Сибэккилин сэргэтэһэ
Кырдал устун хаамаргын,
Өрүү үөрэ сэргэхсийэ
Таптыы көрө хаалабын.

Хос ырыата.

ИЙНЭЭБИТЭ

Е.А. Кутукова Аан тыл.....	3
З.П. Винокуров ``Хоптодор`` Л. Попов тыла.....	4
В.А. Зырянов ``Барыта ананар`` С. Ильин тыла	5
А.Ф. Шестаков ``Доборбор`` А. Шестаков тыла.....	6
Г.Д. Новгородов ``Тапталым таайыта`` С. Овчинников тыла.....	7
И.А. Бубякин ``Нам - таптал биһигэ`` В. Майский тыла.....	8
И.Л. Христофоров ``Сааскы түүн барахсан`` К. Уурастырап тыла.....	9
Е.Г. Сысолятин ``Дорообо, күүрэгэй`` И. Эртюков тыла.....	10
И.П. Решетников ``Ырыа`` С. Эльский тыла.....	11
Т.В. Сивцев ``Ыллаама мээхэ, сэгэриэм`` Т. Бүрэ тыла.....	12
М.Г. Попова ``Өбөлөрдөөх буоламмын`` М. Попова тыла.....	13
Е.И. Колмогоров ``Кыһытыан, абатыан`` Е. Колмогоров тыла.....	14
А.Е. Левина ``Ньургунун`` Эверстова-Обутова тыла.....	15
Л.С. Евсева ``Нам сирэ`` С. Стручков тыла	16
Х.Д. Макарова ``Ыллаа эрэ мээхэ`` Т. Бүрэ тыла.....	17
Г.Г. Слепцов ``Дьэирэнкэй`` П. Дмитриев тыла.....	18
Т.П. Кириллина ``Омурбанна`` Р. Платонов тыла.....	19
М.Н. Елисева ``Кэллим кэпсэри`` Т. Бүрэ тыла.....	20
С.Н. Кудрина ``Суолга`` С. Кудрина тыла.....	21
Е.А. Кутукова ``Ыллатыый дууһабын`` Л. Югина тыла.....	22
А.П. Новгородов ``Намым дьүрүл хомуһа`` С. Овчинников тыла.....	23
В.П. Жирков ``Уой, наһаа таптаатым`` В. Жирков тыла.....	24
В.Е. Баишев ``Ахтылбан`` А. Кривошапкин тыла.....	25
Д.И. Кривошапкин ``Обо дьону кытары`` Д. Кривошапкин тыла.....	26
Е.А. Лукинова ``Обо саас`` А. Яковлева тыла.....	27
К.Д. Еремеев ``Ыһыахха айан`` К. Еремеев тыла.....	28
А.Г. Дунаев ``Өбөлөөх Мадонна`` В. Ушницкай тыла.....	29
А.М. Шадрин ``Учууталбар`` А. Шадрин тыла.....	30
В.Е. Егоров ``Энсиэлибэр кэллим`` В. Егоров тыла.....	31
А.Т. Замятин ``Кыыс кэрэ - Нам сирэ`` Ю. Потапов тыла.....	32
А.П. Старков ``Ыһыахха`` Н. Дьяконов тыла.....	33
А.П. Меркулов ``Кийиитэр`` Л. Полякова тыла.....	34
Н.А. Слепцова ``Сибэкки`` Н. Слепцова тыла.....	35
А.А. Келина ``Эдэр саас таптала`` А. Келина тыла.....	36
Н.Е. Замаратская ``Уһугунна ньургунун`` Н. Михалева тыла.....	37
А.И. Татаринов ``Ханна да буолларгын булуобум`` О. Янцен тыла.....	38
М.П. Нератова ``Төрөөбүт дэриэбинэбэр`` М. Нератова тыла.....	39
А.М. Татаринов ``Үрүмэччи`` И. Корякин тыла.....	40
Н.М. Жирков ``Нам кыһа`` М. Ефимов тыла.....	41
Л.П. Москвитина ``Сибэккигэ холонон`` Л. Москвитина тыла.....	42
А.Л. Егоров ``Үрүн күөл`` А. Егоров тыла.....	43
А.Н. Окоемов ``Намым сирэ буолуоктаах`` А. Тарасов тыла.....	44
С.С. Новгородова ``Долгун суһуох күрүлгэнэ`` В. Петров тыла.....	45
С.И. Новгородов ``Чох хара харахтар`` С. Новгородов тыла.....	46
И.В. Макаров ``Эйиигин харыстаан`` С. Капитонов тыла.....	47
Л.Н. Зырянова ``Эдэркээн сүрөхтэр`` С. Югина тыла.....	48
П.В. Охлопков ``Ахтылбан`` П. Охлопков тыла.....	49
Ф.Н. Аргунова ``Танара кийиитэ`` В. Ушницкай тыла.....	50
С.З. Бурнашева ``Саһа дьыл`` С. Бурнашева тыла.....	51
О.Л. Тартакынова ``Төрөөбүт түөлбөм`` Н. Дьяконова тыла	52
Г.А. Дунаев ``Аһаас кыһа`` В. Петров - Айыл тыла	53

Отпечатано в соответствии предоставленным оригиналом

Департамент по делам печати и средств массовых коммуникаций

Намская улусная типография

678380 Республика Саха (Якутия)
Намский улус, с. Намцы ул. Ленская 85

Заказ № 138 Тираж 150